

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Πέμπτος

Συνδρομή ἰτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἰτησιαι.—Γραφεῖον τῆς Διοικήσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

7 Μαΐου 1878

ΠΑΝΟΜΟΙΟΥΤΗΡΟΝ ΤΗΣ ΓΡΑΦΗΣ ΤΟΥ
ΜΑΡΚΟΥ ΜΠΟΤΣΑΡΗ

*ορθὸς
Μάρκο
Μποτσαρὶ*

Ἡ ἀνωτέρω ὑπογραφή τοῦ Μάρκου Μπότσαρη ἐλήφθη ἐκ τῆς δημοσιευθείσης ἐν τῷ ἀριθ. 91 τῆς Ἑστίας ἐπιτολῆς αὐτοῦ. Κατωτέρω δημοσιεύομεν σκιαγράφημα τῆς σφαίρας, ἣτις ἔκοψε τὸ νῆμα τῆς ζωῆς τοῦ ἥρωος καὶ ἣτις σώζεται εἰς χεῖρας τοῦ κ. Ι. Α. Τυπάλδου, παρὰ τοῦ ὁποίου ἐλάβομεν τὰς ἐπομένους περιέργους πληροφορίες. «Ὁ Μάρκος Μπότσαρης ἐτραυματίσθη, ὡς γνωστὸν, κατὰ τὴν ἐν Καλιθρόμῃ μάχην διὰ σφαίρας εἰς τὴν κεφαλὴν, ἀποθανὼν δὲ μετηνέχθη εἰς Μεσολόγγιον, ὅπου ἐτάφη. Ὅτε μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς Ἑλλάδος τὰ ὀστέα του μετετέθησαν εἰς τὸ ἐπὶ τούτῳ παρασκευασθὲν μνημεῖον ἐν Μεσολογγίῳ, ἀνεζητήθη καὶ εὗρέθη ἐντὸς τοῦ κρανίου ἡ σφαῖρα, ἣτις παρεδόθη εἰς τὸν ἀδελφὸν τοῦ Μάρκου Κωνσταντῖνον Μπότσαρην, παρ' ᾧ ἐφυλάσσετο ὡς πολύτιμος ἀνάμνησις. Ἡ σφαῖρα αὕτη θεωρήθη κοινῶς ὡς ἀλεξητήριον, καὶ ὡς τοιοῦτο ἐντὸς μικροῦ φυλακτηρίου, μετ' ἄλλων ἱερῶν λειψάνων τὰ ὅποια διατηρᾷ, ἐκρεμάτο ἐπὶ τοῦ λαίμου τῶν τέκνων τοῦ μακαρίτου Κωνσταντίνου. Οὕτως, ἐντὸς τοῦ φυλακτηρίου διεσώθη καὶ μέχρι τῆς σήμερον εὕρεσκειται εἰς χεῖρας τῆς συζύγου μου (θυγατρὸς τοῦ Κωνσταντίνου Μπότσαρη).»

[Σκιαγράφημα τῆς σφαίρας τῆς φονευσάσης τὸν Μάρκον Μπότσαρην].

ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΚΟΛΟΜΒΟΣ

Βίος αὐτοῦ καὶ ἀνακαλύψεις.

[Μετάφρασις Α. Μ.]

Συνέχεια ἐξ ἑσ. 277.

Ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐπαναλάβωμεν ὅτι ὁ Χριστοφόρος Κολόμβος δὲν ἐπίστευεν ὅτι εὕρισκετο εἰς νέαν χώραν. Κατὰ τοὺς ὑπολογισμούς του ἐνόμιζεν ὅτι προσήγγισεν εἰς τὰς παραλίας τῶν Ἰνδιῶν. Τοῦτο δ' ἐξηγεῖ τὰ ὀνόματα Ἰνδοὶ καὶ Δυτικαὶ Ἰνδῖαι, δι' ὧν ὀνομάζει τοὺς ἐγχωρίους καὶ τὴν χώραν. Ἀλλ' ἡ πλάνη αὕτη οὐδαμῶς μειοῦ τὴν δόξαν του εἰς τὴν ἐπιχείρησιν ταύτην, ἣτις ἐξετελέσθη μετ' ἀνεπίστου ἐπιτυχίας, καὶ τῆς

ΤΟΜΟΣ Ε'—1878.

ὁποίας τὰ ἄπειρα ἀγαθὰ ἀποτελέσματα δὲν εἶχεν ὑποπτεύσει.

Ἐπισκεφθεὶς τὴν νῆσον τοῦ Σαιντ Σαλβατὼρ συνέλεξε δείγματα τῆς χλωρίδος τῆς νήσου καὶ τῶν ζώων. Πρέπει δὲ νὰ εἰπώμεν ὅτι διὰ τῆς βίας παρέλαθεν εἰρηνικοὺς κατοίκους αὐτῆς θέλων νὰ ἐπιδείξῃ αὐτοὺς εἰς τὴν Ἰσπανίαν. Ἐν τῇ νήσῳ ἐπληροφορήθη διὰ σημείων ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων ὅτι ἐὰν ἐπλεε πρὸς μεσημβρίαν ἤθελε φθάσει εἰς χώραν, ἥς ὁ βασιλεὺς ἦτο κάτοχος πολλῶν χρυσῶν ἀγγείων, καὶ ἐπομένως πολλοῦ πλοῦτου.

Τὴν ἐπαύριον ἀπέπλευσε πρὸς τὴν ὑποδειχθεῖσαν διεύθυνσιν, πιστεύων ὅτι θέλει προσορμισθῇ εἰς τὴν Ἰαπωνίαν, ἣν ἐγίνωσκε, κατὰ τὰς περιγραφὰς τοῦ Μάρκου Πόλου, ὑπὸ τὸ ὄνομα Σιπάγκο, οἱ δὲ ἐγχώριοι τῆς νήσου Σαλβατὼρ συνέπεσε νὰ ὀνομάζωσι τὴν χώραν, ἣν ὑπέδειξαν ὡς χρυσοφόρον, Σιβάκο.

Ἡ νέα ἀνακάλυψις του ἦτο πάλιν νῆσος, αὐτὴ ἐκείνη, ἣν ἀνεγνώρισε τὸ ἐσπέρας τῆς 15 Ὀκτωβρίου, καὶ ἣτις ἀπέχεε ὃ λεύγας τοῦ Σαιντ Σαλβατὼρ. Τὴν νέαν ταύτην νῆσον ὠνόμασε Κονσεψσιῶν. Τῇ ἐπαύριον κατέλαβεν αὐτήν· ἔτυχε δὲ τῆς αὐτῆς ὑποδοχῆς καὶ τοῦ θαυμασμοῦ, οἷον ἐν Σαιντ Σαλβατὼρ· ἀλλ' ἐπειδὴ ἀνεζήτει τὴν ἡπειρον δὲν παρέμεινεν, ἀλλ' ἐξηκολούθησε τὸν πλοῦν πρὸς δυσμὰς.

Εἰς ἀπόστασιν 9 λευγῶν περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἀπῆντησε τρίτην νῆσον, τὴν καλουμένην ἐν ταῖς γεωγραφίαις Μεγάλην Ἐξοῦμαν, τὴν ὁποίαν ὅμως ἐκεῖνος ὠνόμασε Fernandivar. Δι' ὅλης τῆς νυκτὸς τῆς 16 πρὸς τὴν 17 Ὀκτωβρίου τὰ πλοῖα ἔμειναν ἀκίνητα. Τὴν πρωίαν δὲ περιεκυκλώθησαν ὑπὸ μεγάλων μονοξέλων λέμβων τῶν ἐγχωρίων, οἵτινες οὐδόλως ἐδείκνυνον ἐχθρικὰς διαθέσεις. Ἡ περιέργεια μόνη ἔφερεν αὐτοὺς ἐκεῖ, καὶ ἄνευ δυσκολίας ἀντήλλαξαν διάφορα προϊόντα τῆς νήσου τῶν καρπῶν, βάμβακα ἀντὶ ὑαλικῶν, σείστρων (ντεφίων), βελονῶν καὶ πρὸ πάντων σιροπίου τῆς ζαχαρώσεως, ὅπερ τὰ μέγιστα ἤρρεον εἰς αὐτοὺς.

Οἱ ἐγχώριοι ἐνταῦθα ἦσαν μᾶλλον πεπολιτισμένοι παρὰ οἱ τῶν δύο προηγουμένων νήσων· διότι κατῴκουν ἐντὸς καλυθῶν καθαρῶν, ἔχουσιν καπνοδόχους· δὲν ἦσαν δ' ἐντελῶς γυμνοὶ ὡς οἱ γείτονές των. Ἡ χώρα ὅμως αὐτῶν δὲν

ἦτο ἡ τόσον ἐπιθυμητὴ τῇ Κολόμβῳ ἡπειρος. Οἱ ἐν τῷ στολίσκῳ παραληφθέντες ἐγγώριοι τοῦ Σαίντ Σαλβατόρ ἔλεγον ὅτι ὑπάρχει πρὸς μεσημβρίαν νῆσος μεγίστη, ἣν ὠνόμαζον Σαμοκτό, εἰς ἣν ἡδύνατο νὰ εὐρωσι τὸ πολύτιμον μέταλλον. Τὸ ἐσπέρας ὁ ναύαρχος ἀπέπλευσε καὶ τὴν 19 κατέπλευσεν εἰς ὄρμον τῆς νήσου ταύτης, εἰς ἣν ἔδωκε τὸ ὄνομα Ἰσαβέλλα, ὅπερ ὕστερον ἀντικατέστησε τὸ ὄνομα Νήσος Μακρά.

Αὐτοῖσι περιέμεναν ἐπὶ τινὰς ἡμέρας τὴν ἀφίξιν τοῦ βασιλέως, περὶ οὗ ὠμίλησαν εἰς αὐτὸν, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἦλθεν, ἐξηκολούθησε τὸν πλοῦν πρὸς τὴν ξηρὰν, ἣν ἐνόμιζεν ἦδη ὅτι ἦτο ἡ ἡπειρος, καὶ τὴν ὁποίαν ὑπέδειξαν αὐτῷ πρὸς δυσμὰς.

Ἡ ξηρὰ ἐκεῖνη ἦτο ἡ νῆσος Κούβα, ὅπου ἀφίκετο τῇ 26 Ὀκτωβρίου, ἀφοῦ προηγουμένως ἀνεγνώρισεν 7 ἢ 8 νησίδια, κείμενα ἐπὶ εὐθείας γραμμῆς, ἅτινα ἦσαν βεβαίως αἱ νῆσοι Μουκά-ραι. Τὰ πλοῖα ἠγκυροβόλησαν εἰς τὰς ἐκβολὰς ποταμοῦ, ὀνομασθέντος Ἀγ. Σώστου, ὑπὸ τὴν σκέπην ἀκρωτηρίου, ὅπερ τῶν μεγάλων δένδρων ἕνεκα τῶν καλυπτόντων αὐτὸ, καὶ ἐχόντων φύλλα τόσον μεγάλα ὥστε ἐν μόνον ἡδύνατο νὰ καλύψῃ καλύβην τῶν ἐγγωρίων, ὁ Κολόμβος ὠνόμασεν Ἀκρωτήριο τῶν φοινίκων.

Ἐνταῦθα δυσκόλως ἡδυνήθη νὰ συμφιλιωθῇ μετὰ τῶν κατοίκων, οἵτινες ἔρευγον αὐτοῦ πλησιάζοντος, ἐπὶ τέλους ὅμως προσήλθον δελεασθέντες διὰ τῶν συνήθων μέσων καὶ ἀντήλλαξαν πολλὰ πράγματα μετὰ τῶν Ἰσπανῶν.

Ἐκ τοῦ ἡμερολογίου τοῦ ναυάρχου μαθηάνομεν ὅτι κατελήφθη ὑπὸ ἐνθουσιασμοῦ ἐκ τῆς καλλονῆς τῶν χωρῶν τούτων καὶ τῶν γραφικῶν τοποθεσιῶν. Οἱ ἐγγώριοι δ' εἶπον αὐτῷ ὅτι εἰς τὸ ἀντίθετον μέρος τοῦ ὄρμου ὑπῆρχε ποταμὸς ἀπέχων 4 ἡμέρας πεζῆς πορείας ἐκ τοῦ Κουβα-ρακάρ.

Ἡ λέξις αὕτη ἐθεωρήθη ἀκτὶς φωτὸς ὑπὸ τοῦ Χριστοφ. Κολόμβου, διότι ἐνόμιζεν ὅτι ἤκουσε Κουβλαϊ-Κάν, ὄνομα τοῦ Ταρτάρου ἡγεμόνος, ὅπερ ἀνέγνωσεν εἰς τὰς ἐκθέσεις τοῦ Μάρκου Πόλου, καὶ ἐσχημάτισε τὴν πεποίθησιν, ὅτι εὕρισκετο ἐπὶ ἡπειρωτικῆς χώρας, εἰς τὸ ἄκρον τῆς Ἀσίας, καὶ ἐπομένως μικρὸν ἀπέειχεν ἐκ τῆς αὐτοκρατορίας τῶν Μαντχούρ καὶ τῆς Καθαῦ (Κίνας), ἣτις ἦτο ὁ κυριώτατος σκοπὸς τοῦ ταξιδίου του. Δὲν ἐγνώριζεν ὅτι οἱ ἐγγώριοι λέγοντες Κουβανκάν, ἐδήλουν τὸ κέντρον τῆς νήσου Κούβας, δηλοῦσης τῆς καταλήξεως *νακάρ* ἐν τῇ γλώσσῃ τῶν κέντρον.

Οὕτω δὲ ἀπεφάσισε ν' ἀποστείλῃ δῶρα εἰς τὸν ἡγεμόνα τῆς χώρας ταύτης, καὶ ἐξέλεξε πρὸς τοῦτο εὐγενῆ τινα τοῦ πληρώματος τοῦ πλοίου του. Ἐβραῖός τις ὅστις εἶχεν ἀσπασθῇ τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν, ὀνόματι Λουδοβίκος Δὲ Τορρές, γινώσκων τὴν ἐβραϊκὴν, χαλδαϊκὴν καὶ

ὀλίγον τὴν ἀραβικὴν ὠρίσθη, πιθανῶς, ὥς διερχόμενος τοῦ ἀπεσταλμένου. Ἀνεχώρησαν τῇ 2 Νοεμβρίου συνοδευόμενοι ὑπὸ δύο Ἰνδῶν κομιζόντων ὑέλινά περιδέραια ἐκ τῶν ἐργοστασίων τῆς Κορδοῦνης καὶ ἄλλα εὐτελῆ κοσμήματα, ὧν τὴν ἀπόκτησιν περὶ πολλοῦ ἐποιοῦντο οἱ ἄγριοι.

«Εἶναι βέβαιον, ἔγραφε τότε ὁ ναύαρχος, νομίζων ὅτι εὕρισκετο εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ρίο-Μαρέν, ὅτι ἐνταῦθα εἶναι ἡπειρος καὶ ὅτι εἶμαι ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τοῦ Ζάϋτο καὶ τοῦ Κίνσαῦ, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον 100 λεύγας μακρὰν τοῦ ἐνὸς καὶ τοῦ ἄλλου».

Οἱ ἀπεσταλμένοι τοῦ Κολόμβου μὴ εὐρόντες ποσῶς ὅτι ἐζήτουν ἐπανήλθον τῇ 5 τῷ ἐσπέρας, ὥς σημειοῖ ὁ Κολόμβος εἰς τὸ ἡμερολόγιόν του τῆς 6 Νοεμβρίου. «Χθὲς, λέγει, τὴν νύκτα οἱ δύο ἄνδρες, οὓς ἀπέστειλεν ὁ ναύαρχος πρὸς ἀναγνώρισιν τοῦ ἐσωτερικοῦ, διανύσαντες 12 λεύγας ἐπανήλθον καὶ εἶπον ὅτι εὗρον κώμην ἐκ 50 οἰκιῶν περιέχουσαν ἴσως 1000 κατοίκους, διότι πολλοὶ κατῴκουν ἐν ἐκάστη οἰκίᾳ.

«Αἱ οἰκίαι ἐκεῖναι ἦσαν κατεσκευασμέναι ἐν εἴδει σκηνῶν. Οἱ πρέσβεις εἶπον ὅτι οἱ κάτοικοι ὑπεδέχθησαν αὐτοὺς κατὰ τὰ ἔθιμά των μετὰ μεγάλης εὐπροσηγορίας, καὶ ὅτι πάντες ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἦλθον νὰ ἴδωσιν αὐτοὺς παρεχόμενοι δὲ συνάμα καὶ τὰς οἰκίας των πρὸς διαμονήν. Οἱ Ἰνδοὶ ἐκεῖναι ἔψαυον τοὺς πρέσβεις, ἐφίλουν τὰς χεῖρας αὐτῶν καὶ τοὺς πόδας μετὰ θαυμασμοῦ, πιστεύοντες ὅτι κατῆλθον ἐξ οὐρανοῦ, ὥς ἔδειξαν αὐτοῖς διὰ σημείων. Προσηνεγκον δὲ εἰς τοὺς πρέσβεις καὶ τροφάς, ἐξ ἐκείνων, τὰς ὁποίας εἶχον.

«Οἱ δύο Ἰσπανοὶ διηγήθησαν ὕστερον ὅτι ἅμα ἔφθασαν, οἱ σημαντικώτεροι τῆς κώμης ἔλαβον αὐτοὺς εἰς τοὺς βραχίονας καὶ ἐκόμισαν εἰς τὴν κυριωτέραν οἰκίαν, ἐκεῖ ἔδωκαν αὐτοῖς καθίσματα, ἐφ' ὧν ἐκάθισαν, εἶτα δὲ πάντες οἱ κάτοικοι ἐκάθισαν κύκλῳ περὶ αὐτοὺς. Ὁ συνοδεύσας αὐτοὺς Ἰνδὸς εἶπε τότε εἰς τοὺς ἐγγωρίους πῶς ζῶσιν οἱ χριστιανοὶ καὶ διεβεβαίωσεν αὐτοὺς ὅτι ἦσαν ἀγαθοὶ ἄνθρωποι. Ἐπειτα ἡγήθησαν οἱ ἄνδρες καὶ εἰσῆλθον αἱ γυναῖκες πάντες δὲ συνωθούντο περὶ τοὺς Ἰσπανοὺς, ἀσπαζόμενοι τὰς χεῖρας αὐτῶν καὶ τοὺς πόδας καὶ ψάλλοντες ὅπως ἴδωσιν ἂν εἶχον σάρκα καὶ ὅσῃ ὥς αὐτοί.

«Οἱ Ἰσπανοὶ ἔδωκαν εἰς τοὺς Ἰνδοὺς κανέλλαν, πέπερι καὶ ἄλλα τοιαῦτα εἶδη» οἱ δὲ Ἰνδοὶ ὑπέδειξαν διὰ σημείων αὐτοῖς, ὅτι ἐκ τούτων ἄφθονα ὑπῆρχον ἐκεῖ πλησίον, ἀλλ' ὅτι ὁ τόπος αὐτῶν παρῆγεν ὀλίγα.

«Ἀναγνώρισαντες οἱ πρέσβεις ὅτι οἱ Ἰνδοὶ οὗτοι δὲν εἶχον ποσῶς πόλεις ἐπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια. Ἐὰν δὲ συγκατετίθεντο πλείονες τῶν 500 ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἤθελον συνοδεύσει αὐτοὺς πιστεύοντες ὅτι ἤθελον ἐπιστρέφει εἰς τὸν οὐ-

ρανόν. Δὲν ἀπήντησαν καθ' ὁδὸν οὐδεμίαν κώμην ἔχουσαν πλείονας τῶν 5 οἰκιῶν πανταχοῦ δ' ἐγένοντο δεκτοὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον. Εἶδον πολλὰ εἶδη δένδρων καὶ ἀνθῶν εὐωδῶν παρετήρησαν ὡσαύτως πολλὰς ποικιλίας πτηνῶν, ὅλως διαφόρων τῶν τῆς Ἰσπανίας, πλὴν τῶν περδίκων, τῶν ἀηδόνων καὶ τῶν χηνῶν, ὧν ὑπῆρχε μεγάλη πληθὺς.

«Δὲν εἶδον ποσῶς τετράποδα ζῶα πλὴν κυνῶν, οἵτινες δὲν ὕλακτον. Ἡ γὰρ ἦτο γονιμωτάτη, κεκαλλιεργημένη καὶ ἐσπαρμένη ἐκ πίστων, ἐρεθίνθων, κυάμων ὅλως διαφόρων τῶν ἰδικῶν μας καὶ δαυκιῶν. Εἶδον ὡσαύτως πολλὴν βάμβακα πεφυτευμένην, ἀκήκιστον, εἰς νήματα καὶ ἐνοφασμένον. Εὗρον δ' ἐν τινὶ οἰκίᾳ βάμβακα πλείω τῶν 500 ἀρρῶδων τῆς Ἰσπανίας (περίπου 6,000 χιλιογράμμων), ἐξ οὗ ὁ ναύαρχος ὑπελόγησεν ὅτι κατ' ἔτος δύναται τις νὰ συλλέξῃ πλείω τῶν 4,000 κανταρίων».

«Ὅτι ὅμως ἐξέπληξε πολὺ τοὺς Ἰσπανοὺς ἐρευνητὰς ἦτο ὅτι κατὰ τὴν ἀνοδὸν αὐτῶν καὶ τὴν κάθοδον πολλοὶ τῶν ἐγγωρίων ἄνδρες καὶ γυναῖκες, «οἵτινες περιεφέροντο μετὰ τῶν οἰκιῶν εἶχον εἰς τὴν χεῖρα αὐτῶν λεπτοὺς δαυλίσκους ἐκ ξηροῦ χόρτου, ὅπερ περιετύλισσον διὰ φύλλον τοῦ ἰδίου χόρτου, καὶ ἀνάπτοντες τὸ ἐν ἄκρον ἔθετον τὸ ἀντίθετον εἰς τὸ σῶμα τῶν, ἔπειτα εἰσέπνεον καὶ ἐφύσων ἔξω τὸν καπνόν. Ἐκάλουν δὲ τὸν δαυλίσκον ἐκεῖνον *ταμβάκο*».

Τὸ ὄνομα τοῦτο μετεδόθη καὶ εἰς αὐτὸ τὸ φυτόν διότι τοιαύτη εἶναι ἡ κατὰ γωγὴ τῶν σιγάρων, τοῦλάχιστον τῶν σιγάρων τῆς Ἀβάνας, εἰς τὰ ὁποῖα οἱ Ἰσπανοὶ τόσον ταχέως συνείθισαν ὥστε ὁ ἱστορικὸς σύγχρονος Λὰς Καζά, ὁ διὰ μακρῶν γράψας περὶ τῆς συνηθείας ταύτης, προσθέτει:

«Ἐγνώρισα Ἰσπανοὺς εἰς ταύτην τὴν Ἰσπανικὴν νῆσον, οἵτινες ἀπέκτησαν τὴν ἔξιν ταύτην καὶ ὅταν ἐπέπληττε τις αὐτοῦς, ὅτι τὸ τοιοῦτον εἶναι κακόν, ἀπήντων ὅτι δὲν ἡδύνατο νὰ πάρκῃ τῇ θῶσιν τὴν χρῆσιν ταύτην. Δὲν γνωρίζω ὁποίαν ἡδονὴν ἢ ὁποίαν ὠφέλειαν εὕρισκον εἰς τοῦτο!»

Ἀλλ' ἀφήσωμεν τὸ περὶ καπνοῦ καὶ ἔλθωμεν εἰς τὸν Κολόμβον. Περιέπλευσε τὴν νῆσον τῆς Κούβας μετὰ τοῦ στολίσκου, ὅστις ἦρε τὴν ἄγκυραν τῇ 12 Νοεμβρίου. Ἀνεγνώρισε τὰ δύο ὄρη Μόαν καὶ Κρύσταλλον, ὠνόμασε ἕνα λιμένα Πουέρτο δὲλ Πρίντσιπε (Puerto del Principe) καὶ ἄθροισμα νήσων Νήσους τῆς Παναγίας ὕστερον μαθὼν ὅτι ἄφθονος χρυσὸς εὕρισκετο εἰς τινα νῆσον Βαβέκ, ἣν ὑπέδειξαν αὐτῷ ἐγγὺς ἐκεῖ οὖσαν, ἀπεφάσισε νὰ πλεύσῃ πρὸς αὐτήν. Ἀλλ' ὁ Ἀλόνζος Πινζόν, οὗτινος τὸ πλοῖον ἡ *Πίντα* ἦτο τὸ ταχυπλώτερον, ἀνεχώρησε πρὸ αὐτοῦ καὶ δὲν ἐφάνετο ἐντελῶς τὴν 21 Νοεμβρίου.

Ὁ Κολόμβος ἐλυπήθη διὰ τὴν ἀναχώρησιν ταύτην ἀλλ' οὐχ ἥττον ἐξηκολούθησε τὰς ἐρεῦνας του.

Ἐπὶ τῶν παραλίων τῆς Κούβας ἀνεκάλυψε διαδοχικῶς τὸν ὄρμον τοῦ Μόα, τὸ ἀκρωτήριο Μάγκλ, τὸ ἀκρωτήριο Βαζέ, τὸν λιμένα Βερακόα, τὸν ποταμὸν Βάρμα, τὸ ἀκρωτήριο Ἀζούλες, ὅπερ καὶ ἔκαμψεν. Πειπεισμένος ὅμως πάντοτε ὅτι ἡ Κούβα ἦτο ἡπειρος, δὲν ἐξηρεύνησε τὸ ἀνατολικὸν μέρος. Ἀπεμακρύνθη πρὸς ἀνατολάς, ζητῶν τὴν νῆσον Βαβέκ, ἣτις διήγειρε τὴν ἀπληστίαν τῶν συντρόφων του, ἴσως δὲ καὶ τὴν ἰδικήν του.

Ἐφθασεν οὕτω τῇ 5 Δεκεμβρίου πρὸ μιᾶς νήσου, ἣν οἱ Ἰνδοὶ ἐκάλουν Βόχιο, καὶ τὴν ὁποίαν ἡ γεωγραφία σήμερον γινώσκει ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀγίος Δομίγγος ἢ Χαϊτί (γὰρ ὑψωμένη), ἕνεκα τοῦ ὕψους τοῦ ἐδάφους αὐτῆς.

Ὁ Κολόμβος ὠνόμασεν αὐτὴν νῆσον Ἰσπανικὴν, καὶ ἀφοῦ ἠγκυροβόλησεν εἰς τὸν λιμένα τοῦ Ἀγίου Νικολάου, ὃν ὠνόμασε λιμένα Μαρίας, περιέπλευσεν αὐτὴν μέχρι τοῦ ὄρμου Μόσκιτο, περιέπλευσεν αὐτὴν μέχρι τοῦ ὄρμου Μόσκιτο, ἀνακαλύψας μέγαν ἀριθμὸν ἀκρωτηρίων, καὶ νησίδιων, ὅπερ ὠνόμασε Χελώνην, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ ναύαρχος παρετήρησε βεῖθρον ὕδατος πλωτῶν, καὶ κοιλάδα τόσον τερπνὴν, ὥστε ὠνόμασεν αὐτὴν κοιλάδα Παραδείσου.

Ἐν τούτοις οἱ ἐγγώριοι ἦσαν ἀπρόσιτοι, ἔρευγον εἰς τὰ μονόξυλα αὐτῶν εὐθὺς ὥς ἐπλησίαζον τὰ πλοῖα· ναῦται τινες ὅμως κατῴρθωσαν νὰ συλλάβωσι μίαν γυναῖκα, ἣν γενναίως περιεποιήθη ὁ ναύαρχος καὶ ἀπέπεμψεν ἐλευθέρως κεκοσμημένην μετὰ δακτυλίων, μαργαριτῶν καὶ τεμαχίου ἐνδύματος, ὅπερ βεβαίως δὲν ἦτο δι' αὐτὴν πολυτέλεια, ἅτε ἐντελῶς γυμνὴν οὖσαν· ταύτην δὲ ἰδόντες οἱ ἄγριοι ἐνεθαρρύνθησαν σμικρὸν κατὰ σμικρὸν καὶ ἐκόμιζον τὰ προϊόντα τῆς χώρας των εἰς τὰ πλοῖα.

Μεταξὺ τῶν ἄλλων ἦλθε καὶ εἰς κασίκοις, ὁ ἐστὶ ἡγεμὼν, γυμνὸς καὶ οὗτος ὥς οἱ δπηροοὶ του, οἱ συνοδεύοντες αὐτόν. Ὁ Κολόμβος ἀπέδωκεν αὐτῷ τιμὰς προσηκούσας εἰς ἡγεμόνα ἔμαθε δὲ παρ' αὐτοῦ ὅτι πολὺς χρυσὸς ὑπῆρχεν εἰς τὰς ἀνατολικὰς ἐπαρχίας. Ἡ ὑποδοχὴ αὕτη παρώτρυνεν ἔτερον κασίκοις νὰ ἔλθῃ νὰ καταθέσῃ εἰς τὴν διάθεσιν τῶν λευκῶν ὅλους τοὺς θησαυροὺς τῆς χώρας του. Ἦτο δὲ ἀκριβῶς ἡ ἡμέρα τότε τῆς ἐορτῆς τῆς Ἀγ. Μαρίας, ἣν ὁ ναύαρχος ἐώρτασε μετὰ μεγάλης πομπῆς ἐν τῷ πλοίῳ του. Ὁ κασίκοις παρέμεινεν εἰς τὴν τελευτὴν, ἔφαγεν εἰς τὴν τράπεζαν τοῦ φιλοξενουμένου αὐτόν, καὶ ἀπεσύρθη κατευχαριστημένος καὶ τεθαμβωμένος ὑπὸ τὸν κρότον τῶν πυροβόλων, δι' ὧν ἐχαίρετᾰτο ὡς βασιλεὺς. Κατέλειπε δὲ εἰς τὸν ναύαρχον φύλλα τινὰ λεπτὰ χρυσοῦ ὥς ἀντάλλαγμα τῶν νομισμάτων καὶ τῶν εἰκόνων τοῦ Φερδινάνδου καὶ τῆς Ἰσαβέλλας.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης ὁ Κολόμβος, βεβαιωθείς ὅτι ἠδύνατο νὰ προμηθευθῇ τροφὰς ἀνταλλάσσων διάφορα πράγματα μετὰ τῶν ἐγχωρίων, ἐξηκολούθησεν ἐρευνᾶν τὴν Ἰσπανικὴν νῆσον. Ἀνεκάλυψε πολλοὺς λιμένας, ἀκρωτήρια, ὄρους, ποταμούς, εἶτα δὲ εἰς τὸ ἀκρωτήριο Λιμπέ μικρὰν νῆσον, ἣν ὠνόμασε Ἀγιον Θωμᾶν.

Ἀπεβιβάζετο συνεχῶς εἰς τὴν ξηρὰν καὶ ἐν ἐπήγυνε σταυροὺς ὡς σύμβολον κατοχῆς· πανταχοῦ δὲ οἱ ἐγχώριοι, εἰς οὓς ἐδίδοε δακτυλίους ἐξ ὀρειχάλκου, ὑαλίνους μαργαρίτας καὶ πρὸ πάντων κωδωνίσκους, οὓς ἠγάπων πολὺ, ὑπεδέχοντο αὐτὸν ὡς ἀπεσταλμένον τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐπλήρουν αὐτὸν προμηθειῶν. Ὁ ἡγεμὼν τῆς ἐπαρχίας Μαριενθῆς, ὀνόματι Γκουακαναγάρη, ἀπέστειλεν εἰς αὐτὸν ζώον κακοσμημένον διὰ μορφῆς ζώου, οὐτινος ἡ γλῶσσα καὶ ἡ ρίς ἦτο ἐκ χρυσοῦ πεπλατυσμένου· ὥστε τὸ πολυτίμον μέταλλον ἦτο ἄφθονον ἐν τῇ νήσῳ· καὶ ἐὰν ὁ ναύαρχος ἤθελε δείξει ποτὲ εἰς τοὺς ἰθαγενεῖς ὅτι τοῦτο ἐξήτει, ἤθελον κομίσαι αὐτῷ μεγάλας ποσότητας. Εἶπον δ' εἰς αὐτὸν ὅτι πρὸς ἀνατολὰς ὑπῆρχε χώρα μεγάλη, ἐν ἣ ἐν ἀφθονίᾳ εὐρίσκετο τὸ μέταλλον ἐκεῖνο.

Ὁ Κολόμβος ἤθελε πιθανῶς ἐξακολουθήσει τὴν ἐρευναν τῆς μακαρίας αὐτῆς νήσου, ἐὰν γέγονος ἀνεπανόρθωτον δὲν ἐπῆρχετο εἰς τὸ πλοῖόν του. Τὴν ἡμέραν τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως ἐν ἐκδρομῇ ἔξω τοῦ κόλπου τοῦ Ἀγίου Θωμᾶ, ἡ Σάντα Μαρία προσέκρουσεν εἰς βράχον. Μεθ' ὅλας δὲ τὰς δυνατὰς προσπάθειας ἀδύνατον ὑπῆρξε νὰ μετακινήσῃ τὸ πλοῖον· ἐδέησε νὰ ἐγκαταλίπῃ αὐτὸ καὶ μετέφερε τὸ πλήρωμα εἰς τὴν Νίβαν.

Τὰ ἐφόδια ἐσώθησαν ὁλόκληρα χάρις εἰς τὴν ἀφοσίωσιν τοῦ Γκουακαναγάρη, ὁ ὁποῖος προσέδραμε μετὰ πολλῶν Ἰνδῶν καὶ ἐβοήθησεν εἰς τὴν ἐκφόρτωσιν τοῦ πλοίου· ἔθεσε δὲ τὰ τρόφιμα ὑπὸ τὴν φύλαξιν ἰδίων αὐτοῦ ἀνθρώπων, ὥστε οὐδὲν ἀπωλέσθη.

Τῇ ἐπαύριον ὁ κασίκοις ἦλθεν εἰς τὴν Νίβαν, ὅπου εὐρίσκετο ὁ ναύαρχος καὶ παρέδωκεν εἰς τὴν κατοχὴν τοῦτου ὅλα τὰ πλοῦτά του. Ὁ Κολόμβος δὲν ἔκαμε χρῆσιν τῆς γενναίας ταύτης προσφορᾶς, ἀλλ' ἀπεφάσισε νὰ θεμελιώσῃ σταθμὸν στρατιωτικὸν καὶ ἀποικιακὸν ἐπὶ τῆς Ἰσπανικῆς νήσου. Πρὸς τοῦτο δὲ τῇ 26 Δεκεμβρίου ἤρξατο τῆς κατασκευῆς φρουρίου, ὅπερ ἐπερατώθη τῇ 2 Ἰανουαρίου, ἐκτελουμένης τῆς ἐργασίας μετὰ μεγίστης ταχύτητος. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἔλαβεν εἰδήσεις περὶ τῆς Πίντας παρ' ἐγχωρίων, οἵτινες εἶδον αὐτὴν ἠγκυροβολημένην ἐν ποταμῷ εἰς τὸ ἄκρον τῆς νήσου. Ὁ Γκουακαναγάρη ἀπέστειλεν ἐκεῖ λέμβον πρὸς ἀνέυρεσιν, ἀλλ' ἐπανῆλθον οἱ ἀποσταλέντες οὐδὲν ἰδόντες. Ὁ ναύαρχος τότε ἀπεφάσισε

ν' ἀπέλθῃ ὁ ἴδιος πρὸς ἀναζήτησιν· διότι δὲν ἠδύνατο δι' ἐνὸς μόνου πλοίου νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰς περαιτέρω ἐρεῦνας του.

Ἐξέλεξεν ἐπομένως ἐκ τοῦ πληρώματος 39 ἄνδρας, οὓς ἔταξε πρὸς φύλαξιν τοῦ φρουρίου κατὰ τὴν ἀπουσίαν του ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Ροδρίγου δὲ Ἐσκοβέδο καταλιπὼν αὐτοῖς ἅπαν τὸ φορτίον τῆς Σάντα Μαρίας, ὅπερ ἠδύνατο νὰ ἐπαρκέσῃ αὐτοῖς δι' ἐν ἔτος, πρὸς δὲ τούτοις τὴν μεγάλην φορτηγίδα τοῦ πλοίου τούτου, καὶ ἀφῆκε τὴν Ἰσπανικὴν νῆσον τῇ 3 Ἰανουαρίου, συστήσας εἰς τοὺς ἀποίκους νὰ διατηρῶσι φιλικὰς σχέσεις πρὸς τοὺς ἰθαγενεῖς, καὶ ν' ἀναζητήσωσι μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ θέσιν ἐπιτηδείαν πρὸς ἴδουσιν πόλεως.

Μετὰ δύο ἡμέρας, ἀκτοπλοῶν περὶ τὴν νῆσον ἀπῆντησε τὴν Πίνταν, ἥτις οὐδὲν ἐπραξεν ἀπὸ τῆς 21 Νοεμβρίου, καθ' ἣν ἀνεχώρησεν. Ὁ Ἀλόνζος Πινζὼν ἦλθεν εἰς τὸ πλοῖον τοῦ ναυάρχου ὅπως δικαιολογήσῃ τὴν διαγωγὴν του, ὁ δὲ Κολόμβος προσεποιήθη ὅτι ἡ χάρις αὐτοῦ τῆς κακῆς αὐτῆς ἀπολογίας, διότι εἶχε τὴν ἀνάγκην αὐτοῦ, καὶ οὕτως ἐξηκολούθησαν ἀμφότεροι τὴν πορείαν των.

Τῇ 7 ἐδέησε νὰ σταματήσωσιν ὅπως ἐμφοράξωσιν ὀπὴν, ἥτις ἀνεψύχθη εἰς τὴν τροπίδα τῆς Νίβας καὶ ἐξ ἧς ἔκαμνε νερά. Ἐκ τῆς μικρᾶς δὲ ταύτης ἀναπαύλας ὁ ναύαρχος ὠφεληθεὶς ἀνέρευνῆσε μέγαν ποταμὸν κείμενον μίαν ὥραν μακρὰν τοῦ Μόντε-Χρίστι, τὸν ὁποῖον ὠνόμασε Χρυσορόαν, διότι τὰ ὕδατα αὐτοῦ ἐκύλιον ἄπειρα ψήγματα τοῦ μετάλλου τούτου.

Αὐτόθι ἴσως ὑπῆρχεν ἡ τύχη τοῦ πλοῦτου, ἀλλὰ τὰ πληρώματα ἦσαν κεκμηκότα καὶ ὑπὸ τὰς ὑποκινήσεις τῶν ἀδελφῶν Πινζὼν ἐζήτουν ἀναφανδὸν τὴν ἐπιστροφὴν.

Ἡ ἐπιστροφή ἤρξατο τῇ 16 Ἰανουαρίου, ἦτο δὲ καιρὸς πρὸς τοῦτο, διότι ἐκ τοῦ μέρους τοῦτου τῆς νήσου οἱ ἰθαγενεῖς, οὓς πιθανῶς εἶχε κακοποιήσῃ τὸ πλήρωμα τῆς Πίντας, ἐχθρικότατα διετέθησαν· συνήθη μάλιστα καὶ μάχη, τὸ αἷμα ἔρρευσε καὶ αἰχμάλωτοι συνελήφθησαν, οἵτινες ἠύξισαν τὸν ἀριθμὸν τῶν δμήρων, οὓς ὁ Κολόμβος παρέλαβεν εἰς τὸ πλοῖόν του ἵνα ἐπιδείξῃ τῷ βασιλεῖ τῆς Ἰσπανίας ὡς δεῖγμα τῶν ἀνακαλύψεων του.

Ὁ πλοῦς μέχρι τῆς 12 Φεβρουαρίου ἦτο καλὸς, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην καὶ τὰς δύο ἐπομένους τὰ πλοῖα κατελήφθησαν ὑπὸ τοιαύτης τρικυμίας, ὥστε ὁ ναύαρχος φοβούμενος καταστροφὴν παντελῆ ἔγραψεν ἐν συντόμῳ ἐπὶ περιγαμνηῖς τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἀνακαλύψεων του, ἣν ἐγκλείσας ἐν πίθῳ ἐπιμελῶς ἔρριπεν εἰς τὴν θάλασσαν ἐπιγράφας νὰ κομίσῃ ὁ εὐρὼν τὸν πίθον εἰς τὸν βασιλέα τῆς Ἰσπανίας.

Ἐκ τούτου δυνάμεθα νὰ κρίνωμεν ὅτι ὁ μέγας ἐκεῖνος ἀνὴρ, ὁ ἀφιερῶσας τὸν βίον του εἰς

μίαν ιδέαν, ἠλπίζεν εἰς ἀφρευκτον ναυάγιον. Τὸ μέλλον ὅμως ἐπεφύλασεν αὐτῷ ἑτέρας θλίψεις. Ἡ τρικυμία κατηνύσθη, καὶ τὰ πλοῖα κατήχθησαν εἰς τὰς νήσους Ἀζόρας πρὸς ἐπιδιόρθωσιν καὶ ἀναπλήρωσιν τῶν ἀβαριῶν.

Τῇ 23, καίτοι τῶν ἀνέμων ἐναντίων καὶ σφοδρῶν, ὁ Χριστ. Κολόμβος ἀνήχθη εἰς τὸ πέλαγος, καὶ εὐτυχῆς ὑπῆρξε καταφυγὼν τῇ 4 Μαρτίου εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Τάγου, ἡ δὲ Πίντα ἰδιαιτέρως ὑπὸ τῆς τρικυμίας παρὰσυρθεῖσα μακρὰν κατευθύνθη εἰς τὸν ὄρμον τῆς Βισκαῖας.

Ὁ Κολόμβος ἔτυχε μεγάλης ὑποδοχῆς ἐν Πορτογαλίᾳ· ἐζητήθη μάλιστα ὑπὸ τοῦ βασιλέως, ὅστις ἠθέλησε νὰ συγκαρῇ αὐτῷ ἐπὶ τῇ τολμηρᾷ θαλασσοπορίᾳ. Ἀλλ' ὁ Κολόμβος ἐσπευδε ν' ἀπέλθῃ εἰς Ἰσπανίαν, καὶ εὐθὺς ὡς ὁ ἄνεμος ἐπνευσεν οὐριος ἀνεπέτασε τὰ ἱστία, καὶ τῇ μεσημβρίᾳ τῆς 15 Μαρτίου κατέπλευσεν εἰς τὸν λιμένα τῆς Πάλου, ἐξ ἧς εἶχεν ἀναχωρήσει πρὸ 7 καὶ ἡμίσεως μηνῶν.

Οὗτος ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος καὶ ὁ τελευταῖος αὐτοῦ θρίαμβος. Ὅτε μετὰ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ, τοῦ πλοῦτου καὶ τῶν 10 Ἰνδῶν, οὓς ἤγαγεν ἐκ τοῦ Νέου Κόσμου, ἐπορεύετο εἰς Βαρκελώναν ὅπως ἴδῃ τοὺς βασιλεῖς ὁ λαὸς συνέρρεε πανταχόθεν κατὰ τὴν διάβασίν του καὶ ἀπέδιδεν αὐτῷ βασιλικὰς τιμὰς.

Ἡ εἰσδοὺς του εἰς Βαρκελώναν ὑπῆρξε μεγαλοπρεπής· ὁ Φερδινάνδος καὶ ἡ Ἰσαβέλλα ἀνέπτυξαν ὅλην τὴν πομπὴν τῆς 15 ἑκατονταετηρίδος.

Ἐπὶ κεφαλῇ τῆς συνοδείας τοῦ ἐβάδιζον οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι τῆς ξένης φυλῆς κεκαλυμμένοι ἐξ ἐνδυμάτων καὶ κοσμημάτων ἀγνώστων εἰς τὴν Εὐρώπην. Κατόπιν εἶποντο οἱ ναῦται κρατοῦντες εἰς μεγαλοπρεπεῖς κλωβοὺς ζῶα καὶ πτηνὰ παράδοξα τῶν ἀπομακρυνθέντων ἐκείνων χωρῶν, ἔπειτα ἔφερον τοὺς καρπούς, τὰ ἄνθη, τὰ ἀρώματα τοῦ Νέου Κόσμου, κομψῶς τεθειμένα ἐντὸς χρυσοῦν κανίστρων. Εἶπετο δὲ ὁ μέγας θαλασσοπόρος περιβεβλημένος τὰ σήματα τοῦ ναυάρχου τοῦ Ἰνδικοῦ Ὁκεανοῦ, ὃν ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα ὑπεδέχθησαν ὀρθοὶ προσφερόμενοι ὡς πρὸς ἴσον.

Ἐνώπιον τῆς λαμπρᾶς ἐκείνης ὁμηγύρεως διηγῆθη τοὺς κινδύνους τοῦ ταξιδίου του, τὰς εὐτυχεῖς ἀνακαλύψεις του, τὰ θαυμάσια τῶν τόπων, οὓς ἀπέκτισε διὰ τὴν Ἰσπανίαν, τὰς ἐλπίδας τέλους τοῦ μέλλοντος. Ὁ ἐνθουσιασμὸς ἐκορυφώθη τοσοῦτον, ὥστε πᾶσα ἡ ὁμηγύρις ἐκλινε γόνυ καὶ ἐψάλλε δοξολογίαν.

Αὕτη ἦτο βεβιαῖα ἡ λαμπροτέρα ἡμέρα τῆς ζωῆς τοῦ Χριστοφόρου Κολόμβου. Τὸ ὄνειρον αὐτοῦ, οὐκέτι ἦτο ὄνειρον, τὸ δὲ ὄνομά του ἐπρόκειτο νὰ διασκαλισθῇ ἀνὰ πᾶσαν τὴν Εὐρώπην· ἀλλ' αἱ τιμαὶ αὐταὶ ἐμελλον ὁσονοῦται νὰ πληρωθῶσιν αὐτῷ διὰ τῶν βασιάνων καὶ τῆς ἀδικίας, ἅτινα ὑπέστη ὀλίγον ὕστερον.

Γ'

Δεύτερον ταξίδιον.

Ἀνακαλύψας τὸν νῆσον Δομινίκου, ΜαριΓκαλάντ, Γουαδελούπη, Μοντερράτ, Σάντ Μαρί, Σάντ Μαρτίν, Σάντ Κροῦ, Πόρτο Ρίκο καὶ Ἰαμαίκης.

Αἱ ἐπιτυχίαι τοῦ πρώτου ταξιδίου τοῦ Κολόμβου διήγειραν τὰ πνεύματα. Πανταχόθεν τῆς Ἰσπανίας συνέρρευσαν ἐθελονταὶ ὅπως λάβωσι μέρος εἰς τὴν δευτέραν θαλασσοπορίαν, ἣν ἐπρόκειτο νὰ ἐπιχειρήσῃ καὶ τὴν ὁποίαν ἡ δημοσία γνώμη ἄπληστος χρυσοῦ καὶ πλοῦτου ἐπιμόνως ἐζήτει. Πρὸς τούτοις δὲ ἀριθμὸς τις ἀρχόντων παρεκάλεσαν τὸν Κολόμβον ν' ἀπονείμῃ αὐτοῖς τὴν τιμὴν νὰ συνοδεύωσιν αὐτὸν, ὅστις δὲν ἦτο ἡδὴ ὁ πτωχὸς Γενουαῖος ναύτης, ὁ καταπερρονημένος, ἀλλ' εἶχεν ἀποκτήσει τίτλους εὐγενείας διὰ διπλωμάτων, καὶ ἔφερον ἐπὶ τῶν οικογενειακῶν του σημάτων τὰς ἐξῆς λέξεις, ἃς ὁ βασιλεὺς αὐτὸς διέταξε νὰ ἐγγράψῃ· *Εἰς τὴν Καστιλλίαν καὶ εἰς τὸν Λέοντα ὁ Κολόμβος δίδει νέον κόσμον*. Οἱ ἄρχοντες λοιπὸν οὗτοι εὕρισκον προσήκοντα τὸν τίτλον τοῦ ἀντιβασιλέως τοῦ Ἰνδικοῦ Ὁκεανοῦ, ὅστις ἀπενεμήθη αὐτῷ καὶ τοῖς ἀπογόνους αὐτοῦ.

Ὁ Κολόμβος, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ Φερδινάνδος καὶ ἡ Ἰσαβέλλα ἐνεπιστεύθησαν ἀληθῆ μοῖραν στόλου συγκεκλιμένην ἐκ δεκαεπτὰ πλοίων, ἐξελέξατο τοὺς συνοδοιπόρους αὐτοῦ.

Ἀνεχώρησεν ἐκ Γάδης τῇ 25 Σεπτεμβρίου ἄγων 4200 ἄνδρας διαφόρων ἐπαγγελματιῶν, ἵππους, κτήνη, μηχανὰς πρὸς συλλογὴν καὶ καθαρισμὸν τοῦ χρυσοῦ, σπέρματα διάφορα καὶ πᾶν ὅ,τι χρήσιμον πρὸς ἴδρυσιν ἀποικίας σπουδαίας. Τῇ 1 Ὀκτωβρίου ὁ στόλος κατέπλευσε πρὸς ἀνάπausιν εἰς τὴν νῆσον Φέρον, μίαν τῶν Καναρίων, ἐνθα παρέμεινε μέχρι τῆς 9^{ης} πρὸς ἀνανέωσιν τῶν προμηθειῶν, περιμένων συνάμα καὶ οὐριον ἄνεμον, ὅστις ἐπιπνεύσας ἔφερε τὰ πλοῖα μετὰ 23 ἡμέρας εἰς τὴν Νέαν Γῆν.

Τὴν 3 Νοεμβρίου, ἡμέρα Κυριακῇ, ὁ πηδαιόχρος τῆς ναυαρχίδος εἶδε τὴν ξηρὰν, ἥτις ἦτο νήσος· τὸ μέρος δὲ τοῦτο ὅπερ εἶδον, κεκαλυμμένον ὃν ὑπὸ δένδρων, ἐθεωρήθη ὑπὸ τοῦ Κολόμβου ὡς ἀκατοίκητον καὶ δὲν ἐπλησίασεν· ἔδωκε μόνον τὸ ὄνομα τοῦ Δομινίκου, ὅπερ φέρει ἔτι καὶ νῦν.

Ἀνεκάλυψε πρὸς τούτοις νησίδιὰ τινα, καὶ προσήγγισεν εἰς δευτέραν νῆσον, ἣν ὠνόμασε ΜαριΓκαλάντ, ὄνομα ὅπερ ἔφερον ἡ ναυαρχίς· ἀλλὰ δὲν παρέμεινεν αὐτόθι ποσῶς σπεύδων ν' ἀνεύρῃ τὸν πυρῆνα τῆς ἀποικίας, ἣν κατέλιπεν εἰς τὴν Ἰσπανικὴν νῆσον.

Τὴν ἐπαύριον ἀνεκάλυψε τρίτην νῆσον, ἥτις ἦτο μεγαλειτέρα, κατοικοῦμένη ὑπὸ τῶν ἀνθρωποπόρων Καραϊβῶν, περὶ ὧν ἤκουσε μόνον ὁ ναύαρχος νὰ γίνεσθαι λόγος κατὰ τὸ πρῶτον αὐτοῦ ταξιδίου. Ἀπέστειλε δὲ ἀπόσπασμα κα-

λῶς ὠπλισμένον ὅπως ἀνερευνήσῃ τὴν νῆσον, ὅ-
περ ὅμως οὐδόλως ἠδυνήθη νὰ πλησιάσῃ τοὺς
ἰθαγενεῖς, φεύγοντας εἰς τὴν θάλασσαν. Οἱ ἀπο-
σταλέντες κατέσχον μόνον εἰς τι χωρίον, συγ-
καίμενον ἐκ 30 περίπου καλυβῶν ξυλίνων, στρογ-
γύλων καὶ κεκαλυμμένων ὑπὸ φύλλων φοινίκων,
αἰχμαλώτους τινὰς ἀνήκοντας εἰς γείτονα
φυλὴν, οὓς οἱ ἀνθρωποφάγοι εἶχον ἐκεῖ ὅπως
καταφάγωσιν. Ὅσα ἀνθρώπινα, βραχίονες, πό-
δες καὶ κεφαλαὶ ἔτι πρόσφατοι τῆδε κακείσε
διεσπαρμένα οὐδεμίαν ἀφῆκαν ἀμφιβολίαν περὶ
τῶν ἡθῶν τῶν Καραϊβῶν.

Ἡ νῆσος ἐκεῖνη, ἣν ὁ Χριστοφόρος Κολόμβος
ἐν μέρει ἐξερεύνησε, καὶ ἥς ἀνεκάλυψε τοὺς κυ-
ριωτέρους ποταμοὺς, ὠνομάσθη ὑπ' αὐτοῦ Γουα-
δελούπη, ἕνεκα τῆς τοπογραφικῆς αὐτῆς ὁμοιό-
τητος πρὸς τὴν ὁμώνυμον ἐπαρχίαν τῆς Ἑτα-
μαδοῦρης.

Τῇ 8 ἀνήχθη προτιθέμενος νὰ προσεγγίσῃ
εἰς μεγάλην νῆσον, ἣν παρετήρησεν ἀναβαίνων
πρὸς βορρᾶν, ἀλλ' ἐναντίοι ἀνεμοὶ ἐμπόδισαν αὐ-
τόν. Περὶ τῆς νήσου ταύτης ἔμαθε παρὰ τῶν
αἰχμαλώτων, οὓς εἶχε συλλάβει εἰς Γουαδελού-
πην, ὅτι ὠνομάζετο Μαδανίνο καὶ ὅτι κατω-
κεῖτο μόνον ὑπὸ γυναικῶν, τελευταία ἐνδειξίς
ἐπικυρούσα τὴν πρώτην αὐτοῦ γνώμην ὅτι ἔ-
πλεον εἰς παράλια ἀσιατικά· διότι ὁ Μάρκος Πό-
λος ἀνέφερεν εἰς τὰς περιγραφὰς τῆς περιηγή-
σεώς του χώραν ἐν ἣ ἦτο ἄγνωστοι οἱ ἄνδρες.

Ἐξακολουθῶν τὴν πορείαν αὐτοῦ δύο λεύγας
περαιτέρω πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς νήσου ἀνε-
κάλυψε νῆσον, ἣν ὠνόμασε Μοντσερράτ, διότι
περικυκλοῦτο ὑφ' ὑψηλῶν ὀρέων· προσωτέρω δὲ
ἐτέρας νήσους, ἐν αἷς τὴν Σαίντ Μαρί Ῥοτόνδ
καὶ τὰς Σαίντ Μαρτὲν καὶ Σαίντ Κροά.

Ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ νήσῳ ὁ ναύαρχος θέ-
λων νὰ ὑδρεύσῃ ἐποικήσατο χρῆσιν κατὰ πρῶ-
τον ἐν τῇ στενῇ σημασίᾳ τῆς λέξεως τοῦ δι-
καιώματος τῆς κατακτήσεως, ὅπερ πάντοτε ὁ
πῆρε τὸ δικαίωμα τοῦ ἰσχυροτέρου. Ἡ συμ-
βάσα ἐκεῖ σκηνὴ περιγράφεται οὕτως ὑπὸ τοῦ
Πέτρου Μάρτυρος, τοῦ ἱστοριογράφου τῆς θαλασ-
σοπορίας ταύτης:

«Ὁ ναύαρχος διέταξε 30 ἄνδρας ἐκ τοῦ
πλοίου του νὰ ἀποβιβασθῶσιν εἰς τὴν ξηρὰν ὅ-
πως ἐρευνήσωσι τὴν νῆσον· οὗτοι δὲ ἀποβιβα-
σθέντες εὗρον τέσσαρας κύνας καὶ τόσους ἄν-
δρας καὶ γυναῖκας εἰς τὴν παραλίαν ἐρχομένους
πρὸς αὐτοὺς, τοὺς βραχίονας ὀρέγοντας ἱκετε-
τικῶς καὶ αἰτοῦντας βοήθειαν καὶ προστασίαν
ἐναντίον τῶν σκληρῶν ἀνθρώπων. Οἱ ἀνθρωπο-
φάγοι ἰδόντες τοῦτο κατέφυγον πάντες, ὡς καὶ
οἱ τῆς νήσου Γουαδελούπης, εἰς τὰ δάση, οἱ δὲ
Ἰσπανοὶ διέμειναν ἐπὶ δύο ἡμέρας εἰς τὴν νῆ-
σον πρὸς ἐξερεύνησιν.

«Κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον οἱ ἐν τῷ πλοίῳ εἶ-
δον ἐρχομένην πρὸς αὐτοὺς λέμβον περιέχουσαν

8 ἄνδρας καὶ 8 γυναῖκας· οἱ ἡμέτεροι ἔκαμον
πρὸς αὐτοὺς σημεῖον, ἀλλὰ οὗτοι προσεγγίσαν-
τες ἤρχισαν νὰ ῥίπτωσι βέλη κατὰ τῶν ἡμε-
τέρων, πρὶν ἢ οὗτοι προφθάσωσι νὰ προφυλα-
χθῶσι διὰ τῶν ἀσπίδων των. Οὕτω δ' ἐφρονέθη
εἰς Ἰσπανὸς ἐκ τοῦ βέλους μιᾶς γυναικὸς, ἥτις
ἐφρόνευσεν ἐπίσης καὶ ἕτερον.

«Οἱ ἄγριοι ἐκεῖνοι εἶχον βέλη βεβαμμένα εἰς
δηλητηριώδες ὑγρὸν. Μεταξὺ αὐτῶν ὑπῆρχε γυ-
νὴ εἰς ἣν ὑπῆκουον οἱ λοιποὶ καὶ ὑπέκυπτον.
Ἐξ εἰκασίας εἴπομεν ὅτι αὕτη θὰ ἦτο ἡ βασι-
λισσα, εἶχε δὲ καὶ υἱὸν σκληρὸν τὸ βλέμμα,
ῥωμαλέον ὡς λέοντα ἀκολουθοῦντα αὐτήν.

«Οἱ ἡμέτεροι τότε θεωρήσαντες ὅτι ἦτο καλ-
λίτερον νὰ πολεμήσωσι στήθος πρὸς στήθος, ἢ
νὰ περιμεινῶσι μεγαλείτερον δεινὰ, ἤρχισαν τὸ
πρῶτον μαχόμενοι μακρόθεν, εἴτα δι' ἰσχυρὰς
κωπηλασίας ἐπλησίασαν τὸσον τὸ πλοῖον καὶ
ἔδωκαν εἰς αὐτὸ τοιαύτην ταχύτητα, ὥστε ἐπι-
πεσόντες ἐπὶ τῆς λέμβου κατεβύθισαν αὐτήν.»

«Ἀλλ' οἱ Ἰνδοὶ, ἄριστοι κολυμβηταί, οὐδό-
λως ταραχθέντες ἐξηκολούθησαν ῥίπτοντες βέλη
κατὰ τῶν ἡμετέρων, ἐμάχοντο δὲ καὶ οἱ ἄνδρες
καὶ αἱ γυναῖκες.

«Κολυμβῶντες ἔφθασαν ἐπὶ ὑφάλου τινὸς ἐφ'
οὗ ἤρχισαν ἀνδρικῶς ἀγωνιζόμενοι. Ἐπὶ τέλους
ὅμως συνελήφθησαν. Εἰς τούτων ἐφρονέθη καὶ ὁ
υἱὸς τῆς βασιλίσσης ἐτραυματίσθη καιρίως εἰς
δύο μέρη. Τοὺς συλληφθέντας ἐκόμισαν εἰς τὴν
ναυαρχίδα, ὅπου ἔδειξαν τὴν αὐτὴν ἀγριότητα
καὶ τὸ ἀτρόμητον ὡς εἰς ἡσάν λέοντες τῆς Λι-
βύης συλληφθέντες ἐν δικτύοις. Εἶχον δὲ τὸσον
ἄγριον τὸ ἦθος, ὥστε οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ προσβλέψῃ
εἰς αὐτοὺς ἄνευ φρίκης· τὸσον τὸ βλέμμα αὐ-
τῶν ἦτο εἰδεχθὲς, τρομερὸν καὶ καταχθόνιον.

Ὁ Χριστοφόρος Κολόμβος δὲν ἐζήτησε ν' ἀ-
νανεώσῃ παρομοίας μάχας· ἐξηκολούθησε τὴν
πρὸς βορρᾶν ὁδόν· διήλθε διὰ μέσου ἀθροίσμα-
τος νησιδρίων, ὧς ὠνόμασε νήσους τῶν Ἑνδεκα
χιλιάδων Παρθένων· ἔδωκεν ὄνομα ὡσάυτως εἰς
τὴν νῆσον Ἁγίος Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής, κατοί-
κουμένην ὑπὸ Καραϊβῶν. Μετέπειτα παρέπλευσε
τὴν μεσημβρινὴν παραλίαν εἰς διάστημα 50
λεύγων περίπου, ἀναβάλλων εἰς ἄλλον χρόνον
τὴν σπουδαίαν ἐξερεύνησιν τῶν μερῶν τούτων,
καὶ ἀνήχθη εἰς τὸ ἀνοικτὸν πέλαγος πρὸς τὴν
Ἰσπανικὴν νῆσον.

Εἰς τὴν νῆσον ταύτην κατέπλευσε τῇ 12 Νοεμ-
βρίου· αὐτόθι μεγίστη ὑπῆρξεν ἡ ἐκπληξίς
καὶ ἡ λύπη του οὐδὲν ἀνευρὼν ἔχνος τῶν 40 ἄν-
δρῶν, οὓς κατέλιπεν ὅπως συνάψωσι σχέσεις
πρὸς τοὺς ἐγχωρίους, τοὺς ἐλθόντας εἰς συνάν-
τησίν του. Ἀπεβιβάσθη δὲ προαισθανόμενος ἀ-
παίσιόν τι γεγονός. Ἡ παραλία ἦτο ἔρημος, τὸ
πᾶν σιωπηλὸν καὶ κατηφές· οἱ δὲ ἰθαγενεῖς
ἔφευγον αὐτοῦ πλησιάζοντος.

Ὁ κασίκοις Γκουακκαναγάρη ἐλθὼν ἔδωκεν

ἐξήγησιν, ἥς δὲν εἶχεν ἴσως ἀνάγκην ὁ Κολόμβος,
ἀφοῦ εἶδε τὰ ἀποσβεστωθέντα συντρίμματα τοῦ
φρουρίου του, ὅπερ δὲν ἀπῆντησεν εἰς τὸν προκλη-
τικὸν κανονοβολισμόν τοῦ πυροβολικοῦ του. Ὁ
Γκουακκαναγάρη εἶπεν ὅτι οἱ ἄνδρες, οὓς κατέλιπεν
εἰς φυλακὴν τοῦ φρουρίου, ἔκαμον κατὰχρησιν
τῆς δυνάμεώς των καὶ τῆς ἀθρότητος τῶν κα-
τοίκων ὅπως λεηλατήσωσι τὰ ὑπάρχοντά των,
ὅτι παρεβίασαν τὰ δίκαια τῆς φιλανθρωπίας,
τοῦτο δ' ἐξήγειρε κατ' αὐτῶν πᾶσαν τὴν νῆσον
πλὴν τοῦ Γκουακκαναγάρη, ὅστις ὑπερασπιζόμενος
μάλιστα αὐτοὺς ἐπληγώθη.

Ὁ Κολόμβος οὐδὲν ἐπίστευσεν ἐκ τῆς ὑποτι-
θεμένης ταύτης μεσολαβήσεως τοῦ κασίκου· δι'
αὐτὸν ἡ σκληρὰ ἀλήθεια ἦτο ὅτι οἱ πρῶτοι αὐ-
τοῦ συνοδῆται προσβληθέντες εἰς τὸ φρούριόν
των ἐπὶ πολὺ ἠγωνίσθησαν, καὶ ὅτι μετὰ ταῦτα
ὑπὸ τῶν ἰθαγενῶν κατεκρήσαν ἐν αὐτῷ. Τοῦτο
δὲ τὸ γεγονός ἐδυσχέραινε τὴν θέσιν του, διότι
ἤδη ἔπρεπε νὰ καταπραΰνῃ τοὺς κατοίκους, νὰ
ἐμπνεύσῃ αὐτοῖς ἀρκούσαν ἐμπιστοσύνην, ὥπως
ἀποφύγῃ εἰς τὸ μέλλον τοιαύτας πράξεις.

Μετ' ἐπιείκους ἐνταῦθα πᾶσαν τὴν ἐνεργητι-
κότητα αὐτοῦ ὅπως δυνήθη ἐπὶ τέλους νὰ ἐπι-
χειρήσῃ τὴν θεμελιώσιν πόλεως, ἥτις ἔμελλε νὰ
κατασταθῇ ἡ πρωτεύουσα τῶν κτήσεών του καὶ
τὴν ὁποίαν ὠνόμασεν Ἰσαβέλλαν.

Διαρκουσῶν τῶν ἐργασιῶν ὁ ναύαρχος κλην-
ρης κείμενος, παθὼν ἐκ τοῦ καμάτου τὸσον μα-
κρὰς θαλασσοπορίας, ἀπέστειλε 300 ἄνδρας ὑπὸ
τοὺς Ἀλόνζον δὲ Ὄζετα καὶ Κορβαλάνον πρὸς
ἐξερεύνησιν τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς νήσου καὶ ἰδίᾳ
τῆς χώρας τῆς ὀνομαζομένης Σιδάς ἐνθα, κατὰ
τὸ λέγειν τῶν ἐγχωρίων, εὕρισκοντο πλούσια
μεταλλεῖα χρυσοῦ.

Οἱ δύο οὗτοι ἀρχηγοὶ ἀνεκάλυψαν ὅντως 4
ποταμοὺς, ὧν ἡ ἄμμος ἦτο ἱκανῶς χρυσοφόρος,
ἀνεύρον μάλιστα καὶ βῶλον χρυσοῦ 9 οὐγγιῶν.
Ἐπανελθόντες δ' ἐκόμισαν μεγάλην ποσότητα
χρυσοῦ, ἣν εἶχον ἀνταλλάξαι πρὸς τοὺς ἐγχωρίους
δόντες αὐτοῖς ὑαλικά καὶ ἄλλα ἀντικείμενα εὐ-
τελοῦς ἀξίας.

Ὁ Κολόμβος ἰδὼν τοιαῦτα πλούτη, ἅτινα τό-
σον εὐκόλως ἠδυνάτο τις νὰ συλλέξῃ, ἀπεφάσισε
νὰ πέμψῃ εἰδήσεις περὶ τῆς ἀποικίας εἰς τὸν βα-
σιλέα καὶ τὴν βασιλίσσαν τῆς Ἰσπανίας, πρὸ
τούτου δ' ἐγκαινιάσε τὴν πρωτεύουσάν του διὰ
τῶν ἐγκαινίων μιᾶς ἐκκλησίας, ἣτινα ἐτελέσθη-
σαν τὴν ἐορτὴν τῶν Θεοφανείων· κατὰ τὴν τελε-
τὴν συνέρρευσαν ἄπειροι ἰθαγενεῖς ἐκπλησσομένοι
ἐκ τῆς θρησκευτικῆς τελετῆς, ἥτις ἐτελέσθη μετὰ
μεγάλης πομπῆς κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους συ-
νειθιζομένης ὑπὸ 13 ἱερῶν Ἰσπανῶν. Ἐφόρ-
τωσε λοιπὸν ἐκ χρυσοῦ συλλεγέντος ἐν τῇ νήσῳ,
καὶ ἐκ διαφόρων ἄλλων προϊόντων τῶν χωρῶν
12 πλοῖα, ἅτινα ἀνεχώρησαν ὑπὸ τὴν διοίκησιν
τοῦ πλοιάρχου Τορρές τῇ 2 Φεβρουαρίου 1494.

Ἡθέλησε κατόπιν νὰ πορευθῇ αὐτὸς οὗτος νὰ
ἐξερευνήσῃ τὰς χρυσοφόρους χώρας, ἀλλ' ἐκω-
λύθη ὅπως καταστείλῃ στάσιν ἐκτραγέειαν με-
ταξὺ τῶν Ἰσπανῶν. Ἡ στάσις ἐκεῖνη ἐγένετο ἀ-
φορμὴ ἀπωλείας ἐνὸς ἔτι πλοίου του, ἐν τῷ ὁ-
ποίῳ ἐπὶ προφάσει ἀποστολῆς εἰς Ἰσπανίαν εἶχε
θέσει τοὺς δυσπειθεστέρους τῶν συνοδιτῶν του
ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ὑπάρχου Βερνάρδου ἐκ
Πίζης, καθ' οὗ εἶχε μέγιστα παράπονα.

Ἀποκατασταθείσης τῆς τάξεως κατέλιπεν ἐν
τῇ πόλει Ἰσαβέλλα τὸν ἀδελφόν του Δὸν Διέγον
ὡς διοικητὴν καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Σιδά μετὰ
500 ἀνδρῶν· αὕτη δὲν ἦτο μόνον χώρα χρυσο-
φόρος, ἀλλὰ παρεῖχεν ὡσαύτως καὶ ἀρώματα· ἡ
γῆ αὐτῆς ἦτο τόσῳ γόνιμος ὥστε τὰ ὄσπρια
ὠρίμαζον ἐντὸς 15 ἡμερῶν καὶ ὁ σῖτος σπειρό-
μενος τὸν Φεβρουάριον ἠδύνατο εὐκόλως νὰ θε-
ρισθῇ τὸν Μάιον.

Ἐπὶ τινος λόφου οὐ μακρὰν τῆς ὁχθῆς ποτα-
μοῦ ὁ ναύαρχος κατεσκεύασεν ὀχυρὸν φρούριον,
ὅπερ ὠνόμασεν Ἁγίον Θωμᾶν, ἀστυεικόμενος
οὕτω πρὸς τινὰς τῶν ἀξιοματικῶν του, οἵτινες
ἔτι δὲν ἐπίστευον εἰς τὴν ὑπαρξίν ἐκεῖ χρυσοῦ,
καίτοι οἱ ἰθαγενεῖς ἤρχοντο καθ' ἐκάστην ἀνταλ-
λάσσοντες μεγάλας ποσότητας ἀντὶ μαργαριτῶν
ὕαλινων καὶ προπάντων ἀντὶ σείστρων (ντεφίων),
ὧν ὁ ἥχος ἤρρεσκεν εἰς αὐτοὺς καθ' ὑπερβολήν.
Κατέλιπε δὲ πρὸς φύλαξιν τοῦ φρουρίου 56 ἄν-
δρας μετὰ πολλῶν τροφῶν ὑπὸ τὰς διαταγὰς ἀ-
ξιοματικοῦ καλουμένου Πέτρου Δὲ Μαργαρίτα,
καὶ ἐπανῆλθε περὶ τὰς ἀρχὰς Ἀπριλίου εἰς Ἰ-
σαβέλλαν, ὅπου ἡ παρουσία του κατέστειλεν ἐ-
τέραν στάσιν, προξενηθεῖσαν ἐκ τῆς ἐλλείψεως
ἀλεύρου καὶ ἐκ τῆς ἀποποιήσεως τῶν Ἰσπανῶν
ἰθαλγῶν, τῶν εὐγενῶν θεωρούντων ἑαυτοὺς, νὰ
ἐργασθῶσιν εἰς κατασκευὴν μύλων. Ὁ Κολόμβος
προέβη εἰς τὴν τιμωρίαν πολλῶν· ἐπειδὴ δὲ οἱ
ἱερεῖς ὑπεξέκαλον τὴν διχόνοιαν, ἀπηγόρευσε
καὶ τὴν εἰς τὰς ἐκκλησίας ἱεροπραξίαν.

Τῇ 24 Ἀπριλίου ἀνήχθη πάλιν εἰς τὸ πέλα-
γος πρὸς ἐξακολούθησιν τῶν ἐρευνῶν του μετὰ 4
πλοίων, ἅτινα ὑπελείποντο αὐτῷ, καταλιπόν
εἰς διοίκησιν τῆς ἀποικίας συμβούλιον ἐκ τριῶν
εὐγενῶν καὶ τοῦ ἀρχηγῶ τῶν μισσιοναρίων ὑπὸ
τὴν προεδρίαν τοῦ ἀδελφοῦ του Δὸν Διέγου.

Πλέον πρὸς μεσημβρίαν εὗρέθη πρὸ νήσου, ἣν
οἱ ἐγχωριοὶ ἐκάλουν Ἰαμαϊκὴν, καὶ ἥτις διετή-
ρησεν ἕκτοτε τὸ ὄνομα τῆς. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς
ἦσαν βιομήχανοι, ἠσχολοῦντο μάλιστα περὶ μη-
χανικὰς τέχνας, εἶχον ὅμως τὸ ἦθος ἥμισυ εἰ-
ρηνικόν. Ἀντέστησαν διὰ τῶν ὕλων εἰς τὴν ἀ-
ποβίβασιν τῶν Ἰσπανῶν, ἀλλὰ νικηθέντες συ-
νῆσαν μετ' αὐτῶν συνθήκην συμμάχιας.

Δ

Ἐκ τῆς Ἰαμαϊκῆς ὁ Κολόμβος νομίζων ὅτι
ἔφθασεν εἰς τὸ σημεῖον, ὅπου οἱ ἀρχαῖοι γεωγρά-
φοι ἔθετον τὴν Χερσόνησον, διηυθύνθη πρὸς δυ-

σμάς ἵνα προσεγγίσῃ εἰς τὴν χρυσοφόρον χώραν. Ἀλλὰ ῥεύματα ἰσχυρότατα ἐρριψαν αὐτὸν εἰς τὰ παράλια τῆς Κούβας, ἣν παρέπλευσαν εἰς διάστημα 120 λευγῶν, πλέων διαρκῶς διὰ διόδων στενῶν, σχηματιζομένων διὰ τούτων πολυαριθμῶν νήσων, ὥστε ἔδωκεν ὀνόματα εἰς 700 αὐτῶν.

Ἐν μηνὶ Ματίῳ αἱ νῆσοι αὗται ἐγένοντο κατὰφυτοί, ὁ δὲ πληθυσμὸς πυκνότερος. Ἡ ἐκθεσις τοῦ ναυάρχου ἀναφέρει ὅτι ἐπροχώρησεν εἰς ποταμὸν, οὗτινος τὰ ὕδατα ἦσαν τόσον θερμὰ ὥστε μάλιστα ἠδύνατό τις νὰ κρατήσῃ ἐν αὐτοῖς τὴν χεῖρα. Τὸ περιεργότατον ὅμως ἐνταῦθα καὶ ἀληθέστερον ὡσαύτως, διότι τὸ περὶ θερμότητος τῶν ὑδάτων τοῦ ποταμοῦ εἶναι ἰσπανικὴ ὑπερβολή, εἶναι ὁ τρόπος τῆς ἀλείας τῶν κατοίκων διὰ ἰχθύος καλουμένου *ρεμόρα*, ὃν οἱ ἄλεις μεταχειρίζοντο ὅπως τοὺς κύνας οἱ κυνηγοί.

Ἰδοὺ πῶς περιγράφει τὸν τρόπον αὐτὴ ἡ ἐκθεσις: «Ὁ ἰχθύς οὗτος εἶχε μορφήν τέως ἄγνωστον· εἶχε σῶμα ὅμοιον πρὸς μεγάλην ἔγχελυν καὶ ὅπισθεν τῆς κεφαλῆς δέρμα ἐν εἵδει σάκου ὅπως συλλαμβάνη τοὺς ἰχθύς. Τὸν ἰχθύν τοῦτον ἔχουσι δεδεμένον διὰ σχοινίου παρὰ τὸ πλοῖον πάντοτε ὑπὸ τῇ ὕδρῳ, διότι δὲν ὑποφέρει τὸν ἀνεμὸν. Ὅταν δὲ βλέπωσιν ἰχθύν ἢ χελώνην ἔστω καὶ μεγάλην ὡς ἀσπίδα χαλαροῦσι τὸ σχοινίον δι' οὗ ἔχουσι δεδεμένον τὸν ἰχθύν, οὗτος δὲ αἰσθανόμενος ἑαυτὸν ἐλεύθερον ἐπιπίπτει ταχύτερον τοῦ βέλους κατὰ τοῦ ἰχθύος ἢ τῆς χελώνης, προσκολλᾶται ἐπ' αὐτῶν διὰ τοῦ δερμάτος τοῦ καὶ κρατεῖ τὴν λείαν τοῦ τόσον στερεῶς ὥστε οὐδαμῶς δύνανται ν' ἀφαιρέσωσιν ἂν δὲν σύρῃσιν αὐτὸν ἐκτὸς τοῦ ὕδατος· οὕτω δὲ σύροντες μικρὸν κατὰ μικρὸν τὸ σχοινίον, φέρουσι τὸν ἰχθύν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕδατος, οὗτος δὲ ἄμα αἰσθανθὴ τὸν ἀέρα καταλείπει τὴν λείαν τοῦ ἀκουσίως, ἣν οἱ ἄλεις συλλαμβάνουσι καὶ ἐπαναρίπτουσιν τὸν ἰχθύν δεδεμένον εἰς τὸ ὕδωρ, δίδοντες εἰς αὐτὸν διὰ σχοινίου μέρος τοῦ κρέατος τῆς λείας του».

Κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ Ἰουνίου ὁ Κολόμβος ὑπεχρεώθη νὰ σταματήσῃ ὅπως ἐπισκευάσῃ τὰ πλοῖά του, παθόντα ἐκ τῶν ῥηχῶν θαλασσῶν, ἔπειτα καταλιπὼν τὴν Κούβαν, ἥς πολλὰ κατεῖχε μέρος, ἐπανῆλθεν εἰς Ἰαμαϊκὴν, ἥς παρέπλευσε πᾶσαν τὴν μεσημβρινὴν πλευρὰν μέχρι τοῦ ἀνατολικοῦ αὐτῆς ἄκρου, ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ προχωρήσῃ ἔτι πρὸς ὅπως ἐγγίσῃ εἰς τὰς νήσους Καραΐβας καὶ καταστρέψῃ ἐκεῖ τὴν φυλὴν τῶν ἀνθρωποφάγων, οἵτινες ἐμόλυναν αὐτὰς διὰ τῶν αἱμοχαρῶν αὐτῶν ἀνθρωποθυσιῶν· ἀλλὰ καταβλήθη ὑπὸ τῶν κόπων καὶ πρὸ πάντων ἐκ τῶν φροντίδων τοιοῦτου κινδυνώδους πλοῦ, οὗτινος ἔφερε πᾶσαν τὴν εὐθύναν, ἡσθένησε σπουδαίως καὶ ἐδέησε νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν Ἰσπανικὴν νῆσον ὅπως θεραπευθῇ.

Καὶ ἐνταῦθα ὅμως δὲν εὔρεν ἀνάπαυσιν. Ἡ ἀποικία κατεσπαράσσεται ὑπὸ δαυρίων διχονοιῶν καὶ διετέλει οὕσα εἰς τὰς παραμονὰς δαυρίου πολέμου. Αἱ διχόνοιαὶ δὲ προήρχοντο διότι ὁ διοικητὴς τοῦ φρουρίου τοῦ Ἀγίου Θωμᾶ διὰ σκληρῶν ἀγγαρειῶν εἶχεν ἐξερεθίσαι τοὺς ἰθαγενεῖς· ὁ δὲ Δὸν Διέγος ἔκαμεν αὐτῷ παραστάσεις, αἱ δὲ διοικητὴς τόσον ὀλίγον ἀπεδέχθη ὥστε ἀπεβιάσθη διὰ τὴν Ἰσπανίαν μετὰ τῶν ὁπαδῶν του ἐπὶ πλοίου, ὅπερ πρὸ ὀλίγου εἶχε φέρεי ἐκεῖ ὁ Δὸν Βαρθελεμῆς, ὁ δευτέρος ἀδελφὸς τοῦ Κολόμβου.

Ὁ πόλεμος ἐπέκειτο κατὰ τῶν ἰθαγενῶν, διότι ὁ Ἀλφόνσος Δὲ Ὁζέδα, λαβὼν διαταγὴν νὰ τιμωρήσῃ τὸν κασίκον Καονάβο, τὸν ἐπαναστάντα κατὰ τοῦ διοικητοῦ τοῦ Ἀγ. Θωμᾶ, μετεχειρίσθη δόλον, διεγείραντα τὴν ἀγανάκτησιν πάντων τῶν κατοίκων, διότι ἐλθὼν νὰ εὕρῃ ἐπὶ προφάσει συνδιαλλαγῆς τὸν κασίκον ἐν μέσῳ τῶν ὁπαδῶν του διατρίβοντα, ἐκόμισεν αὐτῷ διάφορα δῶρα, ἐν οἷς εὕρισκοντο καὶ δερμά. Ὁ ἡγεμὼν τῶν ἰθαγενῶν ἀγνοῶν τὴν χρῆσιν, ἣν ἐποιοῦντο τῶν σιδηρῶν ἐκείνων βραχιολίων ἐν ταῖς πεπολιτισμέναις χώραις, ἐπέσθη εἰς τοὺς λόγους τοῦ Ὁζέδα ὅτι ἦτο ἐν τῶν κοσμημάτων τῶν βασιλέων τῆς Ἰσπανίας καὶ συνήνεσε νὰ κοσμηθῇ, ἀλλὰ μάλιστα περιέβαλε δι' αὐτῶν τὰς χεῖρας, προσέδεσεν αὐτὸν ὁ Ὁζέδας εἰς τὸν ἵππον του καὶ ἔφυγε δρομαίως μετὰ τῶν συντρόφων του.

Ἡ ἀρπαγὴ αὕτη ἐθεωρήθη πράξις βδελυρά. Ἰσως ἡδύνατο νὰ δικαιολογηθῇ ὑπὸ τὴν ἐποψίν τῆς κατακτῆσεως, ἐν τῇ ἀνάγκῃ, ἣν εἶχεν ὁ Χριστοφόρος Κολόμβος τοῦ νὰ μὴ διαμφοισθῇ τῇ ἑξουσίᾳ, ἣν ἐχορήγησεν εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους του· εἶχεν ὅμως συνεπείας λυπηράς. Ὁ αἰχμάλωτος κασίκος ἀπεστάλη εἰς Ἰσπανίαν, ἀλλὰ τὸ πλοῖον ἐφ' οὗ ἐπεβιάσθη ἐναυάγησε καὶ ἔκτοτε οὐδεὶς ἐγένετο περὶ αὐτοῦ λόγος.

Οἱ ὑπῆκοοί του ἐπὶ τινα χρόνον ὑπομόνωσιν εἶχον διότι ὁ ναύαρχος μετεχειρίζετο αὐτοὺς μετὰ γλυκύτητος, περιέμενον δὲ ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν νὰ ἀποσταλῇ αὐτοῖς ὁ ἡγεμὼν τῶν ὕγιης καὶ ἀκέραιος. Ὅταν ὅμως εἶδον ἀφικόμενα 4 πλοῖα πλήρη νέων ἐχθρῶν (τὰ πλοῖα ταῦτα διοικούμενα ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίου δὲ Τορρεῖς, ἐκόμιζον εἰς τὸν Χριστοφόρον Κολόμβον τὰς εὐχαριστίας τοῦ βασιλέως καὶ τῆς βασιλίσσης καὶ ἐβεβαίωσαν αὐτὸν ὅτι ἴδρυσαν μηχαναίαν συγκοινωνίαν μεταξὺ Ἰσπανίας καὶ τῆς ἀποικίας), ὅταν ἔμαθον πρὸ πάντων ὅτι δὲν ἤθελον ἰδεῖ τοῦ λοιποῦ τὸν Καονάβο, ἅτε ἀπολεσθέντα ἐν ναυαγίῳ, ἡ ἀγανάκτησις αὐτῶν ὑπερέβη πᾶν ὅριον, καὶ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῶν ἀδελφῶν τοῦ θύματος, οὗτοι καὶ πάντες οἱ κάτοικοι τῆς νήσου συνθηροῦσθαι, περὶ τὰς 100,000 λέγει τὸ ἡμερολόγιον τοῦ ναυάρχου (ἀλλὰ

τοῦτο εἶναι ὑπερβολὴ ἰσπανικὴ βεβαίως), ὅπως προσβάλλωσι τοὺς Εὐρωπαίους.

Ὁ Κολόμβος μολὶς ἀναρρώσας, καὶ συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ του Βαρθελεμῆ καὶ τοῦ κασίκου Γκουακαναγάρη, πιστοῦ μείναντος εἰς τοὺς φίλους αὐτοῦ Ἰσπανοὺς, ἐβάδισε κατὰ τῶν στασιαστῶν μετὰ 200 πεζῶν, καλῶς ὠπλισμένων, 25 ἱππέων καὶ 25 κυνῶν, καὶ κατετρόπωσε τοὺς καὶ τοὺς ἡγεμόνας αὐτῶν. Οὕτω δὲ οἱ Ἰνδοὶ, οἱ γείτονες τῶν μεταλλείων ὑπεχρεώθησαν νὰ πληρώνωσι κατὰ τριμηνίαν, ὡς φόρον μικρὸν ποσὸν χρυσοῦ, οἱ ἀπωτέρω δὲ οἰκοῦντες τοῦ πολυτίμου μετάλλου φόρον 25 λίτρας βάμβακος.

Ἡ νίκη αὕτη κατὰ τὸ φαινόμενον μόνον ἐπανεφέρει τὴν ἐξουσίαν τοῦ ναυάρχου. Ἡ στάσις δὲν ἐσβέσθη ἐντελῶς, διότι εἰς τὴν πρόσκλησιν τῆς χήρας τοῦ ἡγεμόνος Καονάβο ἐξεργάγη φοβερώτερὰ τῆς προτέρας. Διότι ἡ χήρα δὲν ἐπέζητει νίκην ἐν συντεταγμένῃ μάχῃ, ἀλλ' ἐπέφερε καταστροφὰς καὶ δηλώσεις πρὸς τοὺς ἐχθροὺς τῆς πυρπολοῦσα τοὺς πεφυτευμένους ἐξ ἀρχαιοσύτου ἀγροῦς, καταστρέφουσα τὰς φυτείας καὶ καταφεύγουσα εἰς τὰ ὄρη.

Οἱ Ἰσπανοὶ ὑφιστάμενοι τότε παντὸς εἶδους συμφορὰς ἐκ τοῦ λιμοῦ ἐτράπησαν εἰς τοιαύτας ἀντεκδικήσεις, ὥστε λέγεται ὅτι τὸ ἐν τρίτον τῶν κατοίκων τῶν ἰθαγενῶν ἀπωλέσθη ὑπὸ τῆς πείνης, τῶν ἀσθενειῶν καὶ τῶν πολέμων.

Ἐντεῦθεν ἄρχονται οἱ χρόνοι τῶν ἀτυχημάτων τοῦ Χριστοφόρου Κολόμβου. Ἐνθ' ἡγωνίζετο διὰ τῶν ὅπλων, πολλάκις δὲ μᾶλλον διὰ τῆς πολιτικῆς ὅπως στερεώσῃ τὴν κλονιζομένην ἐξουσίαν αὐτοῦ ἐν τῇ Ἰσπανικῇ νήσῳ, διαβολὴ αἰσχροῦ ἐγένετο κατ' αὐτοῦ ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Φερδινάνδου. Οἱ ἀξιοματικοί, οὓς εἶχεν ἀποπέμψει ἕνεκα τοῦ στασιαστικοῦ αὐτῶν χαρακτῆρος, κατηγόρουν αὐτοῦ ἀδικίαν καὶ σκληρότητα. Ὁ Μαργαρίτα, ὁ ὁποῖος μόνον εἶχε παρὰ πονα κατὰ τοῦ Δὸν Διέγου, καὶ εἰς καλόγηρος ὀνόματι Ρόουλ, ὅστις δὲν εἶχε κατ' οὐδενὸς νὰ παραπονεθῇ, πολὺ ὕστερον ἀφικόμενος εἰς Ἰσπανίαν, ἐξόγκωσαν ἔτι μᾶλλον τὰς κατὰ τοῦ Κολόμβου κατηγορίας, εἰς τὰς ὁποίας ὁ Φερδινάνδος ἔτεινεν οὐς. Προσέθηκον δὲ ὅτι ὁ Κολόμβος ἐπέζητει νὰ κατασταθῇ αὐτόνομος ἡγεμὼν. Τότε ὁ βασιλεὺς ἐνόμισεν ὅτι ἦτο καιρὸς νὰ φροντίσῃ περὶ τούτου, καὶ διώρισε τὸν Ἰωάννην δὲ Ἀγουάδο ἀπεσταλμένον εἰς τὰς Δυτικὰς Ἰνδίας ὅπως ἀνακρίνῃ τὰς ἐγκληματικὰς πράξεις.

Ὁ Χριστοφόρος Κολόμβος ἦτο καταδεδειγμένος οὕτως εἰπεῖν ἐκ τῶν προτέρων· διότι καίτοι ὁ Ἀγουάδο δὲν ἦτο προσωπικὸς αὐτοῦ ἐχθρὸς, ἦτο ὅμως πνεῦμα μεροληπτικὸν καὶ φιλοκατήγορον. Ὅτε ἐβόησεν εἰς τὴν ἀποικίαν, μηνὶ Ὀκτωβρίῳ, ὁ ναύαρχος ἀσχολούμενος περὶ νέας ἀντικαλύψεις τόπων ἦτο ἀπών, ὁ δὲ

Ἀγουάδο μετεχειρίσθη τὸν Δὸν Διέγον μετὰ τοσαύτης ὑπεροφίας, ὥστε οὗτος ὡς γενικὸς διοικητὴς ἀπεποιήθη νὰ ὑποταχθῇ εἰς τὰς διαταγὰς του.

Τοῦτο καὶ μόνον ἤρκεσεν ὡς πληροφορία εἰς τὸν Ἀγουάδον περὶ τῶν τεκταινομένων καὶ ἡτοιμάσθη ἤδη ν' ἀποπλεύσῃ, ὅτε θύελλα φοβερά κατεπόντισεν εἰς τὸν λιμένα τὰ πλοῖα μετὰ τῶν ὁποίων ἦλθεν.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἐφθασεν ὁ Κολόμβος εἰς τὴν πόλιν Ἰσαβέλλαν, καὶ εἶχε τὴν γενναϊότητα, καίτοι δύο μόνον ἔχων караβέλλας μολὶς ἀντεχούσας εἰς τὸν πλοῦν, νὰ διαθέσῃ τὴν μίαν εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ βασιλικοῦ ἀπεσταλμένου, μετεχειριζόμενος τὴν ἑτέραν δι' ἑαυτὸν, ὅπως ὑπάγῃ καὶ ἀπολογηθῇ παρὰ τῷ βασιλεῖ.

Ὁ Ἀγουάδα ἀπεδέχθη ἄκων τὸ τοιοῦτον καὶ ἔσπευσε ν' ἀναχωρήσῃ, ἀλλ' εἰδήσεις ἐπελθοῦσαι περὶ εὐρέσεως μεταλλείων χρυσοῦ ἐν τῇ ἀποικίᾳ ἀνέστειλαν τὴν ἐσπευσμένην ἀναχώρησιν. Ἡ ἀπληστία διέκοψε πᾶσαν ἀνάκρισιν· δὲν ἐγένετο λόγος τοῦ λοιποῦ περὶ τοῦ βασιλέως τῆς Ἰσπανίας, οὔτε περὶ ἀνακρίσεων διαταχθεισῶν· πάντες ἔτρεξαν εἰς τὰς χρυσοφόρους χώρας. Εὗρον δὲ αὐτόθι ψήγματα χρυσοῦ ζυγίζοντα 20 οὐγγίας, καὶ ὄγκον ἡλεκτροῦ βάρους 300 λιτρῶν. Ὁ ναύαρχος διωργάνωσε τὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν μεταλλείων ἐκείνων, κατεσκεύασε δὲ πρὸς προστασίαν τῶν ἐργατῶν δύο φρούρια, τὸ ἐν πρὸς τὸ ἄκρον τῆς χώρας τῆς Σιβάο καὶ τὸ ἑτερον εἰς τὰς ὄχλας τοῦ ποταμοῦ Χαῦνᾶ, εἴτα δὲ σπεύδων νὰ πορευθῇ εἰς Ἰσπανίαν, ἐνθα ἡ διαβολὴ ἐμόλυνε τὸν χαρακτῆρά του καὶ τὸ ὄνομα, ἐξώπλισε τὰς караβέλλας, καὶ ἀπέπλευσεν ἐκ τοῦ λιμένος τῆς Ἀγίας Ἰσαβέλλας τῇ 10 Μαρτίου 1496.

Τῇ 12 Ἰουνίου κατέπλεεν εἰς τὸν λιμένα τῆς Γάδης, ὅπου ὁ Χριστοφόρος Κολόμβος δὲν ἔτυγε τῆς αὐτῆς, οἷας τὸ πρῶτον ὑποδοχῆς. Οὐ μόνον οἱ πολλοί, οἵτινες δὲν ἤθελον ν' ἀποφανθῶσι πρὶν ἢ ἡ αὐλὴ ἀποφασίσῃ, δὲν ὑπεδέχθησαν αὐτὸν μετὰ χαρᾶς, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ συνοῦνται αὐτοῦ, ψυχρανθέντες διότι δὲν ἐκόμισαν τὰ πλοῦτη διὰ τὰ ὁποῖα ἔσπευσαν ὑποστάντες τόσους κινδύνους, ἐδείχθησαν κατ' αὐτοῦ ἀδικοί· καὶ δὲν κατηγόρουν μὲν αὐτοῦ ἀναφανδόν, ἀλλ' ἡ συμπεριφορὰ αὐτῶν ἐφαίνετο καταδικάζουσα τὸν Κολόμβον.

Ἐν τούτοις ὁ μέγας θαλασσοπόρος ἐγένετο δεκτὸς εἰς τὴν αὐλὴν μετ' ἰδιαζούσης εὐνοίας, ἥτις μετέβαλε τὸ ῥεῦμα τῆς δημοσίας γνώμης. Ἡ ἐκθεσις δὲ τῆς δευτέρας αὐτοῦ θαλασσοπορίας γνωστῆσα εἰς πᾶσαν τὴν Ἰσπανίαν, δὲν ἦτο ἀποθαρρυντικὴ, καὶ πάντες πλὴν τῶν ἐχθρῶν του καὶ τῶν ὑπὸ φθόνον κινουμένων ἐκηρύχθησαν ὑπὲρ τοῦ Κολόμβου.

*Ἐπὶ τῇ 12.

Lucien d'Hura.

ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΕΝ ΑΜΕΡΙΚΗ

Οὐδαμῶς τοῦ κόσμου οἱ ἄνθρωποι ἀγαπῶσι τὰ χρήματα καὶ ἀγωνίζονται πρὸς ἀπόκτησιν αὐτῶν τόσῳ πολὺ ὅσον ἐν Ἀμερικῇ. Φθάνει ἔργον τι νὰ ἦνε ἐπικερδές, καὶ ὁ Ἀμερικανὸς ἐπιχειρεῖ προθύμως αὐτὸ, ὅσας καὶ ἂν παρουσιάζει δυσκολίας ἢ καὶ κινδύνους. Ἀνθρώπος μὴ ἔχων ἀργύριον εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον εἶνε μὴδέν.

— Γνωρίζεις τὸν δαίνα; ἐρωτῶσιν οἱ Ἀμερικανοί.

— Ναί, ἀξίζει ἑξοσι χιλιάδες τάλληρα.

— Καὶ ἐκεῖνον;

— Ὡ! αὐτὸς δὲν ἀξίζει τίποτε.

Ἡ διάπυρος ὕμνος αὕτη φιλοκέρδεια, ἥτις γεννᾶται μετὰ τοῦ ἀνθρώπου καὶ συναποθνήσκει μετ' αὐτοῦ, δὲν ἔχει σκοπὸν, ὅπως ἐν Εὐρώπῃ, τὴν ἀνάπαυσιν καὶ τὴν εὐζωίαν· ἐξ ἐναντίας ἐν Ἀμερικῇ ἡ θέσις τοῦ ζῶντος ἐκ τοῦ εἰσοδήματος τῶν κτημάτων αὐτοῦ εἶνε ἄγνωστος, ἀλλὰ καὶ οὐδεὶς ἐπιθυμεῖ αὐτήν. Κατὰ πρῶτον κερδαίνουνσι χρήματα ὅπως ζήσωσιν, ἔπειτα ὅπως ἐπιχειρήσωσιν ὑποθέσεις, καὶ μετὰ ταῦτα ὅπως ἀναπτύξωσιν αὐτάς· ἡ ἐργασία οὐδέποτε παύει.

Ἐὰν εἴπῃς εἰς Ἀμερικανὸν ὅτι ἐπιθυμεῖς νὰ κατορθώσῃς ἐτήσιον εἰσόδημα πεντήκοντα φέρ' εἰπεῖν χιλιάδων φράγκων ὅπως ἀποχωρῶν ζήσης ἐν ἡσυχίᾳ, αὐτὸς δὲν θὰ σ' ἐννοήσῃ. Οἱ Ἀμερικανοὶ εἶνε ἄλλοι χαρτοπαῖκται, οἵτινες χαρτίᾳ ἔχουσι τὸν κόσμον, καὶ στοίχημα (enjeu) τὰ χρηματιστήρια. Οἱ χαρτοπαῖκται δὲν διορθοῦνται ποτέ· ὅταν κερδήσωσι θέλουσι νὰ κερδήσωσι καὶ ἄλλα· καὶ ὅταν χάσωσι θέλουσι νὰ λάβωσιν ὀπίσω τὰ ἀπολεσθέντα. Καὶ ἐὰν δὲν ἔχωσι χρήματα νὰ παίζωσι, βλέπουσι τοὺς παίζοντας καὶ παίζουσι καὶ αὐτοὶ κατὰ φαντασίαν.

Ἡμέραν τινα συνωμῶνουν μετὰ θελκτικῆς τιμῆς κυρίας· ἐλέγομεν δὲ περὶ τῶν προνομίων ἅτινα ἔχουσιν ἐν Ἀμερικῇ αἱ γυναῖκες, διὰ τε τὴν ἀκραν πρὸς αὐτάς συγκατάθεσιν τῶν ἀνδρῶν, καὶ διὰ τὴν προστασίαν τῶν νόμων.

— Ἐχεις δίκαιον, μοι εἶπεν· ἐν γένει εἴμεθα εὐτυχεῖς εἰς τὴν Ἀμερικὴν· καὶ ὅμως ἐπεθύμουν ν' ἀνήκω εἰς τῶν ἀνδρῶν τὸ γένος.

— Θὰ ἦτο λυπηρὸν, ἀπεκρίθη· ἀλλὰ διατί ἐπιθυμεῖτε ν' ἀνήκετε εἰς τὸ ἀθλιέστερον ἥμισυ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους;

— Διατί; ἀνερώνησεν ἐντόνως· καὶ ἐρωτᾷτε;

Εἶπε καὶ ἡ ὄψις αὐτῆς ἐξήφθη· οἱ γαλανοὶ αὐτοὶ ὀφθαλμοὶ ἔλαμψαν ὑπὸ μακρᾶς καὶ μελαίνης βλεφαρίδας λάμψιν ἱεροφάντου, καὶ δλόκληρον αὐτῆς τὸ πρόσωπον ἐφάνη καταληφθὲν ὑπὸ μεγάλης καὶ ποιητικῆς ιδέας. Τοῦτο ἰδὼν ἐνόμισα ὅτι ἐπεθύμει νὰ ἦτο ἀνὴρ ὅπως διοικῇ στρατὸν ἢ πόλιν, ὅπως θέλγῃ τὰ πλήθη διὰ τῆς εὐγλωττίας, ἢ καὶ ὅπως ἀγωνισθῇ νὰ κατακτήσῃ τὴν Μεξικὴν ἢ τὴν Κούβαν· αὐτὴ ὅμως πλησιάζει με-

— Ἐπεθύμουν, εἶπε, νὰ ἦμην ἀνὴρ διὰ νὰ γίνω ἄνθρωπος ὑποθέσεων (business man).

Ἄλλ' εἰ καὶ ἀγαπῶσι τοσοῦτον τὰ χρήματα οἱ Ἀμερικανοί, δὲν εἶνε ὅμως φιλάργυροι ὡς ὁ φιλάργυρος τοῦ Μολιέρου. Ὁ τοιοῦτος φιλάργυρος ἀγαπᾷ τὰ χρήματα ὡς χρήματα, φυλάττει μετὰ φόβου καὶ κρύπτει αὐτὰ καὶ υποβάλλει ἑαυτὸν εἰς δεινотάτας στερήσεις· μόνον δὲ ἡδονὴν αἰσθάνεται τὸ νὰ βυθίζῃ τὰς ἀγενεῖς αὐτοῦ χεῖρας εἰς σάκκους χρυσοῦ, τοὺς ὁποίους οὐδέποτε θὰ κενώσῃ.

Ἰδοὺ δὲ καὶ ποῖος ὁ τρόπος τοῦ ζῆν πάντων σχεδὸν τῶν ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ καταγινόμενων εἰς ὑποθέσεις. Καὶ ὁ πλουσιώτερος καὶ ὁ ἔσχατος ὑπάλληλος ἐγείρονται καθ' ἑκάστην τὴν ἐβδομήν ὥραν, καὶ ὅταν τὸ ψῆχος εἶνε παγερὸν, καὶ ὅταν ἡ ζέστη εἶνε πνιγνῆ.

Τὸ πρόγευμα ἐτοιμάζεται διὰ τὴν ἐβδομήν καὶ ἡμίσειαν, ἢ τὸ πολὺ διὰ τὴν ὀγδόην ὥραν· καὶ εἴτε ἑκατομμυριοῦχος εἴσαι εἴτε πτωχός, συγκροτεῖται ἐκ καφέ μετὰ γάλακτος ἢ τείου, καὶ ἐκ τεμαχίου χοιρομηνίου, τὸ ὁποῖον ἐνίοτε ὑποχωρεῖ εἰς κρύον ροσμπίφ. Τὴν ὀγδόην ὥραν ἢ τὴν ὀγδόην καὶ ἡμίσειαν ἅπαντες μεταβαίνουν εἰς τὰς ὑποθέσεις τῶν. Καὶ βλέπεις τότε εἰς τὴν Wall-street καὶ τὰς παρακειμένους ὁδοὺς ἐργασίαν μνημόνων· ἀναβαίνουν, καταβαίνουν, συνθλίβονται, χειρονομοῦσι πρὸς ἀλλήλους ὅπως μὴ ὁμιλοῦντες ἀναλώσωσι πολὺν χρόνον. Μία δὲ καὶ μόνη ἰδέα κατέχει πάντας, πῶς ν' ἀπατήσῃ ὁ εἰς τὸν ἄλλον, καὶ πῶς νὰ μὴ ἀπατηθῇ.

Ὅταν ὁ ἄνθρωπος τῶν ὑποθέσεων ἐργάζεται, δὲν ἔχει οὔτε πατέρα, οὔτε μητέρα, οὔτε ἀδελφόν, οὔτε ἀδελφὴν, οὔτε φίλον, οὔτε ἐρωμένην, οὔτε Θεόν, οὔτε διάβολον· μόνον ὑποθέσεις καὶ ἀγοραστὰς ἔχει. Ὁ πλέον εὐαίσθητος, ὁ πλέον ἐνάρτεος πατήρ, ὁ πλέον πιστὸς σύζυγος, ὁ πλέον τρυφερὸς ἐραστὴς ἀπολιθοῦνται, γίνονται ὅλως ἀναίσθητοι ὅταν καταγίνωνται εἰς τὴν πώλησιν ἀσκῶν τινῶν ἀλείμματος ἢ δερμάτων τινῶν μπακαλίου. Τὴν ὥραν ἐκεῖνην ἡ καρδίᾳ τοῦ Ἀμερικανοῦ ἀλλοιοῦται, γίνεταί τάλληρον. Ἐὰν ἐλθῶν τις εἴπῃ ὅτι ἐπνίγησαν πάντες οἱ συγγενεῖς αὐτοῦ· «Περίμενέ με, θ' ἀποκριθῇ, ὀλίγον νὰ τελειώσω, καὶ μετὰ ταῦτα σὲ ἀκούω.» Τὴν φιλοσοφικὴν ἀναλγησίαν τῶν σωϊκῶν ὑπερέβη ἡ ἐμπορικὴ ἀναλγησία τῶν Ἀμερικανῶν.

Νέος τις ἀναχωρήσας ἐκ Νέας Ὑόρκης, ἀπῆλθεν εἰς Ἰνδίας χάριν κέρδους. Μετὰ δέκα δὲ ἔτη ἐπανελθὼν ἀπήντησε κατὰ τύχην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἄρ' ἀποβιβασθεῖς.

— Καλῶς ὦρισε! εἶπεν ὁ ἐν Ἀμερικῇ εὐγε! τὴν ἡμέραν;

— Ναί· καὶ σὺ πῶς εἴσαι;

— Πολλὰ καλὰ· χαίρω πολὺ ὅτι σὲ εἶδα.

— Καὶ ἐγὼ ὁμοίως.

— Ἐκαμὲς καλὸν ταξεῖδι;

— Ἀρκετὰ καλόν. Καὶ ἐδῶ πῶς εἴσθε σεῖς;

— Ἀρκετὰ καλὰ.

— Τί νέα ἔχεις;

— Κανέν. Ὡ καὶ! ἔχω ἓνα καὶ μέγαλον...

— Ποῖον;

— Δὲν τὸ ἤξεύρεις; ἀπέθανεν ὁ πατήρ μας.

Τοῦτο ἀκούσας ὁ νεοστὶ ἐλθὼν ἐγένετο κατηφής, καὶ ἤρχισε νὰ συρίζῃ πενθίμως ὡς ἂν ἔλεγεν· ὦ διάβολε! Μετὰ μικρὸν ὅμως ἠρώτησε— Δὲν με λέγεις, πῶς πηγαίνουν τὰ βαμβάκια; ἔχουν τιμὴν;

Τὸ παράδειγμα τοῦτο εἶναι χαρακτηριστικόν, ἀλλὰ δὲν εἶναι καὶ γενικόν.

Αἱ ὑποθέσεις διακόπτονται περὶ τὴν δευτέραν ὥραν, ὅτε γέονται οἱ ἔμποροι· διὸ τὰ ξενοδοχεῖα, τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμὸς εἶναι μέγας πρὸς τὸ κάτω μέρος τῆς πόλεως, βρίθουσι τὴν ὥραν ἐκείνην σιωπηλῶν δαιτημόνων, οἵτινες φαίνονται λυπούμενοι τὸν καιρὸν ὅσον κατατρίβουσιν εἰς τὸ νὰ τραφῶσι. Τὸ γεῦμα διαρκεῖ ὀλίγον καὶ εἶναι λιτόν· ἤτοι κρέας μὲ χόρτα, ἰχθεῖς, καὶ ἀντὶ μὲν ὀπωρικῶν μέγα τεμάχιον πίττας σχεδὸν ὡμῆς, ἀντὶ δὲ οἴνου ὀροσερὸν ὕδωρ. Μετὰ τὸ γεῦμα ἐπανέρχονται πάντες εἰς τὰ γραφεῖα καὶ ἐξακολουθοῦσιν ἐμπορευόμενοι μέχρι τῆς ἑκτῆς ὥρας. Ὅσάκις ὅμως συμπέσῃ κατεπείγουσά τις ὑπόθεσις, ὁ ἀρχηγὸς τοῦ καταστήματος ἐργάζεται μόνος μέχρι τῆς ἐνάτης ἢ καὶ δεκάτης.

Ἡ Ἀμερικὴ εἶνε ὁ ἐμπορικώτατος καὶ βιομηχανικώτατος τόπος τοῦ κόσμου· αὐξάνουσι δὲ καὶ ἀναπτύσσουσι τὴν ἐμπορίαν καὶ βιομηχανίαν ἡ δραστηριότης καὶ ἡ ἐμπειρία· σημειωτέον ὅμως ὅτι καὶ οἱ νόμοι παρέχουσι πᾶσαν εὐκολίαν πρὸς αὐτάς. Οὐδεὶς κανονισμὸς περιορίζει τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐπαγγελμάτων· οὐδὲν προνόμιον προστατεύει τὸ μὲν καὶ ζημιοῦν τὸ δέ· οὐδεὶς φόρος ἐπιβάλλεται εἰς τὰ ἐμπορικὰ εἶδη· οὐδεὶς τυραννικὸς ἔλεγχος, οὐδεμία διατίμησις, οὐδὲν κώλυμα· ἐξ ἐναντίας ἡ περὶ τὴν πώλησιν καὶ τὴν ἀγοράν παντὸς πράγματος ἐλευθερία εἶνε μεγίστη. Ἰδοὺ διατὶ συνεχῶς, ἐντὸς πολλῶν τριῶν μηνῶν, οἱ ἐμπορευόμενοι ἀλλάζουσιν εἶδος ἐμπορίας· ὁ κατὰ πρῶτον φέρ' εἰπεῖν ἀρτοποιὸς γίνεταί παντοπώλης, καὶ μετὰ ταῦτα κρεοπώλης, πωλητὴς ἐνδυμάτων τοῦ συρμού, κατασκευαστὴς φερέτρων, ἀνθοπώλης, θεμελιωτὴς νέας θρησκείας, κουρεὺς ἢ διδάσκαλος κλειδοκυμβάλου. Ἡ ὑπερ πτωχεύσαντος ἐμποροῦ ὑπόληψις οὐδόλως ἐλαττοῦται· οἱ δὲ πιστωταὶ εὐκόλως λησμονοῦσι τὸν πτωχεύσαντα, ὅστις εὐθὺς ἐπιδίδεται εἰς νέας ἐπιχειρήσεις. Ἐπειδὴ δὲ βάσιν ἀναλλοίωτον διαγωγῆς ἔχει ἕκαστος τὸ δόγμα τοῦτο· «ὁ χρόνος εἶνε χρήματα,» προτιμᾷ νὰ πιστεύσῃ τὸν κακὸν ὀφειλέτην, ἢ νὰ καταναλώσῃ τὸν χρόνον αὐτοῦ συζητῶν τὰ περὶ τῆς πτωχεύσεως. Πρὸ τινῶν μάλιστα ἐτῶν ὁ πτωχεύσας

οὔτε τὰ κατὰστιχα αὐτοῦ εἰδείκνυνεν εἰς τοὺς δανειστάς· ἔλεγε μόνον· τόσον δύναμαι νὰ δώσω τοῖς ἑκατὸν, ἢ δὲν δύναμαι νὰ δώσω τίποτε. Πλὴν τούτου, ἐπειδὴ ἐν Ἀμερικῇ ὁ νόμος προστατεύει ἐν γένει τοὺς πτωχοὺς καὶ ἐξασφαλίζει τὴν προσωπικὴν ἐλευθερίαν, ἐάν τις ὀκισθῇ ἐπὶ τῆς Θείας Γραφῆς ὅτι δὲν ἔχει τὸν τρόπον νὰ πληρώσῃ ὅσα ὀφείλει, παύει πᾶσα καταδίωξις. Ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ἐγένετο νόμος ἐξαιρῶν πάσης κατασχέσεως τὰς βιβλιοθηκὰς τῶν συγγραφέων, τῶν ἐφημεριδογράφων καὶ τῶν κληρικῶν. Ἀλλ' οὐδὲ τὰ ἐργαλεῖα, ὁποιαδήποτε καὶ ἂν ᾖσιν, ὑπόκεινται εἰς κατάσχεσιν. Τινὲς δὲ τῶν Ἀμερικανῶν νομολόγων καὶ βάρβαρον ἀξιοῦσι τὴν φυλάκισιν τῶν ὀφειλετῶν. Πῶς θέλετε, λέγουσι, νὰ πληρώσωσι τὰ ὀφειλόμενα ὅταν ἀφαιρῇται ἀπ' αὐτῶν ὁ μόνος τρόπος, ἡ ἐργασία, δι' οὗ δύναται νὰ πράξωσι τοῦτο; Ἐξ ἐναντίας, προσθέτουσι, πρέπει νὰ βιάζωνται οἱ ὀφειλέται νὰ ἐργάζωνται ὅπως ἀποτίσωσι τὰ ἴδια χρεῖα.

Ἐὰν τὸ ἐνδυμα, τὸ ὁρολόγιον, ὁ πῖλος, ἡ ράβδος σου ἢ τι ἄλλο ἀρέσκουσιν εἰς τινα Ἀμερικανόν, σ' ἐρωτᾷ ἀμέσως πόσου τιμᾶται. Εὐκόλως δὲ συμπεραίνει ἐκ τοῦ ἥθους τοῦ ὅτι λέγει καθ' ἑαυτόν· «Ἴσως μὲ τὸ εἶδος τοῦτο ἡμπορέσω νὰ κάμω ἐμπόριον.»

Εὐρέθην ποτὲ εἰς χορὸν πλησίον ζεύγους χορευτῶν. Ὁ κύριος, θέλων νὰ συνδιαλεχθῇ μετὰ τὴν κυρίαν, ἀφοῦ πρῶτον εἶπεν ὅτι τὴν ἡμέραν ἐκεῖνην ὁ καιρὸς ἦτο ὡραῖος (very fine weather), ἐπήνεσε τὰ στολίσματα τῆς κεφαλῆς τῆς καὶ ἠρώτησε τὴν ἀξίαν τῶν. Ὁλοκλήρους ὥρας κατατρίβουσιν πολλὰκις τὸ ἐσπέρας νέοι καὶ νέαι ὁμιλοῦντες περὶ οικονομικῆς κρίσεως, περὶ τῆς συγκομιδῆς τοῦ βάμβακος, περὶ σίτου, περὶ ἐμπορευμάτων στεγνῶν ἢ βρεγμένων καὶ καθεξῆς. Ναί μὲν τὰς τοιαύτας ὁμιλίας δὲν ἀγαπῶσιν αἱ Ἀμερικανίδες, αἵτινες οὔτε εἰς τὰ ἐμπορικὰ ἀναμιγνύονται, οὔτε καὶ τῶν ἰδίων αὐτῶν συζύγων τὰς ὑποθέσεις γινώσκουσιν· ἀλλὰ τοιαύτη εἶνε ἡ πρὸς τὰ ἐμπορικὰ ἀκατάσχετος κλίσις τῶν ἀνδρῶν, ὥστε λησμονοῦσιν ὅτι ὁμιλοῦσι πρὸς κυρίαν.

Καθ' ὁδὸν δὲν πλῆττουσι τὰς ἀκοὰς σου εἰμὴ αἱ λέξεις τάλληρα, ἐμπόριον, ζημία, κέρδη. Καὶ εἰς τὰ θέατρα, καὶ εἰς τὰ καπηλεῖα, καὶ εἰς τὰς λέσχας, καὶ εἰς ὅλα τὰ δημόσια μέρη, πανταχοῦ ἐνὶ λόγῳ ἡ ὁμιλία περιστρέφεται εἰς ὑποθέσεις. Εἰς τὴν Ἀμερικὴν παιδιὰ δὲν ὑπάρχουσιν. Ἐγνώρισα ἀξιόλογόν τινα ταμίαν δώδεκα μόνον ἐτῶν ἡλικίαν ἔχοντα. Παιδιὰ εἰς τὰ ὁποῖα ἀλλαχοῦ οὔτε δέκα λεπτὰ ἐμπιστεύεται τις, εἰς τὴν Ἀμερικὴν τρέχουσι καὶ εἰσπράττουσι σπουδαῖα ποσά. Προσπάθησον ἂν θέλῃς νὰ τ' ἀπατήσῃς· αὐτὰ ἐκ κοιτίας μητρὸς ἐξήλθον λογιστάι. Τόσον δὲ κατακυριεύει πάντας τοὺς Ἀμερικανούς ἡ ἰδέα τοῦ συμφέροντος, ὥστε

ὅτε ἀπέθανεν ὁ Ἀραγὼ, μοι εἶπέ τις ἐξ αὐτῶν· «Θὰ ἐκέρδαινε βεβαίως πολλὰ χρήματα· ἡ ἀστρονομία εἶνε ἐπικερδεστάτη.»

Πολλάκις ἐγέλασα ἀναπολὼν τί θὰ ἐγίνοντο εἰς τὴν Ἀμερικὴν οἱ καλλιτέχναι, οἱ ἐπιστήμονες καὶ οἱ φιλόλογοι τῶν Παρισίων.

Πρὸ τίνος ἐγράφη περιεργότατον βιβλίον, ἡ βιογραφία τῶν ἐν Ἀμερικῇ πλουσίων ἐμπόρων, περιλαμβάνον λεπτομερεστάτας ἱστορικές εἰδήσεις περὶ τῆς περιουσίας ἐκάστου αὐτῶν. Οὔτε ὁ Δουμᾶ, οὔτε ὁ Σύν, οὔτε ὁ Οὐγγὼ, οὔτε ὁ Λαμαρτίν, οὔτε ὁ Σαϊκσπέρ, οὔτε ὁ Βολταῖρ, οὔτε ὁ Γκαίτ, οὔτε ὁ Σίλλερ, οὔτε ὁ Τάσσο, οὔτε ὁ Βιργίλιος, οὔτε (ὁ Θεὸς νὰ μὲ συγχωρήσῃ) αὐτὸς ὁ Πῶλ δὲ Κόκ, ἔχει τὴν δύναμιν νὰ μαγέψῃ τοὺς Ἀμερικανοὺς ὅσον ἡ ἱστορία τῶν πλουσίων. Βιβλίον περιγράφον πῶς ὁ περίφημος κεφαλαιούχος Ζὼν ἤρχισε τὸν βίον του, πρῶτον μὲν σύρων κάρρον, ἔπειτα πωλὼν μῆλα, ἔπειτα κρόμμυα καὶ πράσα, ἔπειτα παστὰ, ἔπειτα ξύλα, ἔπειτα βαμβάκια, ἔπειτα ἄλευρα· ὅτι μετὰ ταῦτα ἔστειλε πλοῖα μὲ πυρίτιδα εἰς τὴν Ἀφρικὴν, μὲ σπάθας καὶ πυροβόλα εἰς ἄλλον τόπον ὅπως προστατευθῶσιν ἢ ὅπως καταπολεμηθῶσι τὰ καθεστῶτα, ὅτι κατεσκεύασεν ἀτμόπλοια, ἐχάραξε δρόμους, ἤνοιξεν ἐκκλησίας δι' ὅλας τὰς θρησκείας, ἀρχαίας ἢ νεωτέρας· ἀδιάφορον, ὅτι ἐπώλησε μαύρους εἰς τὴν μεσημβρινὴν καὶ ἐκήρυξε τὴν κατάργησιν τῆς δουλείας εἰς τὴν βόρειον Ἀμερικὴν· ὅτι ἔχει πλοῖα εἰς ὅλας τὰς θαλάσσας καὶ καταστήματα εἰς ὅλους τοὺς λιμένας· τοιοῦτο, λέγω, βιβλίον εἶνε πρὸς τὸν Ἀμερικανὸν ἀναγνώστην τὸ διδασκτικώτατον καὶ ἐπαγωγώτατον τῶν συγγραμμάτων. Κατ' ἐμὲ δὲ ἐν μόνον πόνημα δύναται νὰ διαγωνισθῇ πρὸς τὸ θέλημα τῆς «Ἀρχῆς τῶν ἐν Ἀμερικῇ περιουσιῶν», ἡ ἱστορία τῶν πτωχεύσεων, περιέχουσα καὶ ὁδηγίαν περὶ τοῦ τρόπου τῆς χρήσεως αὐτῶν. Οἱ μὲν ὁ ἀναγινώσκων σὺ τὴν ἱστορίαν ταύτην ὅπως φυλάσσονται ἀπὸ τῶν χρεωκόπων, οἱ δὲ ὅπως χρεωκοπήσωσιν· ὁ πωροδότης πάντες ὁ ἀναγινώσκων αὐτήν.

OSCAR COMETANT.

Ο ΕΝΔΟΞΟΣ ΑΔΕΛΦΟΣ

ὑποθέτω ὅτι ἔχετε ἀδελφὸν ὀνομαστὸν διὰ τὰς ἀρετάς, τὰ προτερήματά του ἢ δι' ἄλλο πλεονέκτημα τὸ ὁποῖον οὐδεὶς γνωρίζει ποῖον εἶνε, καθὼς πολλάκις συμβαίνει.

Ὁ ἀδελφός σας οὗτος ὀνομάζεται Φραγκίσκος Ταρτεπιὼν.

ὑμεῖς ὀνομάζεσθε Ἀλφρέδος ἢ Ἐδγάρδος Ταρτεπιὼν.

Παρουσιάζεσθε ἄνευ τοῦ ἀδελφοῦ σας εἰς τινὰ οἰκίαν· ὁ ὑπηρέτης ἀναγγέλλει: «Ὁ κύριος Ταρτεπιὼν.» Εἰς τὸ ὄνομα τοῦτο τοῦ Ταρτεπιὼν, τὸ κεκτημένον εὐρωπαϊκὴν φήμην, ἀπαν-

τες οἱ ἐν τῇ αἰθούσῃ στρέφουσι πρὸς τὴν θύραν, ὁ πρὸ μικροῦ ἀρχίσας τετράχορος σταματᾷ καὶ εἰς εὐστροφὸς χορευτῆς χάνει τὸν χρόνον. Πάντες ψιθυρίζουσι τὸ ὄνομα Ταρτεπιὼν.

— Μπα! ὁ Ταρτεπιὼν! πῶς, εἶνε ὁ Ταρτεπιὼν; Μπα! ὁ κύριος Ταρτεπιὼν ἐδῶ;

Αἱ κυρίαι ρίπτουσι κρύφιον βλέμμα ἐπὶ τοῦ κατόπτρου.

Ἀλλὰ κύριός τις λέγει:

— Αὐτὸς δὲν εἶνε ὁ Ταρτεπιὼν, τὸν κύριον Ταρτεπιὼν τὸν γνωρίζω πολὺ καλὰ ἐγώ, προχθὲς ἀκόμῃ ἐγευματίσα μαζὺ του.

— Ἐν τούτοις ἀνήγγειλαν τὸν κύριον Ταρτεπιὼν.

— Ναί, ἀλλ' εἶνε ὁ ἀδελφός του.

— Ἀ! ὁ ἀδελφός του!

— Δὲν εἶνε τίποτε, εἶνε ὁ ἀδελφός του.

Καὶ πάντες εἶνε ἤδη κακῶς διατεθειμένοι πρὸς ὑμᾶς ὡς νὰ τοὺς ἠπατήσατε, καὶ ἀσμένως ἤθελον σᾶς συρίζει.

Ἀφοῦ συνέλθετε ὀλίγον ἐκ τῆς ταραχῆς σας, προσκαλεῖτε κυρίαν τινὰ νὰ χορεύσῃτε· χορεύετε ὅσον δύνασθε καλλίτερα· ἀλλ' αὕτη σᾶς λέγει:

— Ὁ ἀδελφός σας βεβαίως δὲν χορεύει.

— Ὁχι, κυρία μου.

— Ἦμην βεβαία περὶ τούτου· οἱ σπουδαῖοι ἄνθρωποι δὲν ἀγαπῶσι τὸν χορὸν. Ἦ φράσις αὕτη ἐξάπτει τὴν φιλοτιμίαν σας, δεικνύσθε εὐφυστέρως τοῦ συνήθους, εὐρίσκετε ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν εὐφυολογίας, τὰς λέγετε χωρὶς νὰ γελᾶτε πολὺ ὁ ἴδιος καὶ τέλος νομίζετε ὅτι ἐπανεκτήσατε τὴν πρέπουσαν ὑμῶν θέσιν καὶ ὑπόληψιν, ὅτε ἡ οἰκοδόμησις σας πλησιάζει καὶ σᾶς λέγει:

— Ἀ! κύριε, ὁ κύριος ἀδελφός σας ἔχει πολὺ πνεῦμα. Δὲν ἠδυνήθη νὰ ἔλθῃ ἀπόψε;

— Ὁχι, κυρία μου.

— Ἐννοῶ, αἱ στιγμαὶ του εἶνε πολὺτιμοι, δὲν ἠθέλησε νὰ ἔλθῃ νὰ πηλῆξῃ ἐδῶ.

— Καὶ ἐγὼ λοιπὸν; σκέπτεσθε τότε ὑμεῖς καὶ αἱ ἐδικαί μου λοιπὸν στιγμαὶ δὲν εἶνε πολὺτιμοι; Ὅτι ἠδύνατο νὰ προξενήσῃ εἰς τὸν ἀδελφόν μου ἀνίαν εἶνε λοιπὸν διασκεδαστικὸν δι' ἐμὲ;

Λαμβάνετε ὄχημα. Ὁ ἀμαξηλάτης σᾶς ζητεῖ ἀνωτέραν τῆς συνήθους πληρωμὴν, ἀρνεῖσθε καὶ αὐτὸς σᾶς ὑβρίζει. Ἀναφέρεσθε εἰς τὴν ἀστρονομίαν. Ὁ ἀστυνόμος ἐρωτᾷ τὸ ὄνομα τοῦ ἐνάγοντος.

— Ταρτεπιὼν, ἀπαντᾷτε.

— Ἀ! ἄ! ὁ μέγας Ταρτεπιὼν! λάβετε τὸν κόπον...

Καὶ σᾶς δίδει κάθισμα.

— Ὁχι, ἐκεῖνος, κύριε, ἀλλ' ὁ ἀδελφός του.

— Ἀ! πολὺ καλὰ!

Καὶ σύρει ὀπίσω τὸ κάθισμα.

— Κύριε, λέγετε εἰς τὸν ἀστυνόμον, δὲν ἤλθον ἐδῶ διὰ τὰς πέντε δραχμὰς, τὰς ὁποίας παρὰ νόμῳ μοι ζητεῖ ὁ ἀμαξηλάτης, ἀλλὰ διότι πρέπει τέλος πάντων νὰ τιμωρηθῶσιν αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι· θέλει νὰ μὲ κλέψῃ πέντε δραχμὰς.

— Ἀ! κύριε, ἀπαντᾷ ὁ ἀστυνόμος, δὲν ἀξίζει διὰ πέντε δραχμὰς νὰ διασύρετε τὸ ὥραϊον ὄνομα τὸ ὁποῖον φέρετε· δώσατε τὰς πέντε δραχμὰς καὶ ἄς μὴ γείνη πλέον λόγος περὶ ταύτης τῆς ὑποθέσεως.

Ἡμέραν τινὰ ὁ κύριος ἀδελφός σας καταξιοῦ νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν οἰκίαν σας.

— Ἀ! ἤλθες, τῷ λέγετε.

— Μάλιστα, κύριε.

— Ἀ! κύριε... τί σημαίνει τὸ κύριε τοῦτο.

— Σημαίνει ὅτι μὲ ἀτιμάζετε.

— Ἐγώ;

— Μάλιστα, σεῖς... ἔχετε σχέσεις μὲ...

— Ναί, τὸ ὁμολογῶ.

— Σᾶς εἶδεν ὅλος ὁ κόσμος.

— Δὲν ἐκρυπτόμην.

— Καὶ εἰς τὰ χεῖλη ὅλων ἤρχετο τὸ ὄνομά σας, τὸ ὄνομά μου.

— Ἀ!

— Φρονεῖς ὅτι τοῦτο μοι εἶνε εὐχάριστον;

— Ἀλλὰ, ἀδελφέ μου, τοῦτο εἶνε πολὺ εὐχάριστον εἰς ἐμὲ.

— Μὴ χορατεύωμεν. Ὅταν τις φέρῃ ὄνομα ἔντιμον, ὀφείλει νὰ τὸ σέβεται. Δὲν πρέπει πλέον...

— Ἐτρελλάθης;

— Τότε θὰ μὲ ὑποχρεώσετε ἐὰν δὲν πατήσετε πλέον εἰς τὴν οἰκίαν μου.

Ἄλλην τινὰ ἡμέραν ἐπανέρχεται ὁ ἀδελφός σας.

— Ἐμαθον ὥραϊα νέα. Σκοπεύετε νὰ γίνετε πιλοπώλης.

— Μὰ τὴν πίστιν μου, ἀδελφέ μου, εἶνε τὸ μόνον μου καταφύγιον. Ἦ οἰκογένειά μας ἐδάπανησεν ὅλην τὴν περιουσίαν της διὰ σέ· ἐμὲ οὐδεὶς συνέδραμε· θὰ δοκιμάσω λοιπὸν τὴν τύχην μου εἰς τὸ ἐμπόριον.

— Αἶσχος!

— Αἶσχος μᾶλλον εἶνε νὰ πεινῶ! Ἐὰν θέλῃς νὰ μὲ δώσῃς χρήματα, δὲν γίνομαι πιλοπώλης.

— Δὲν ἔχω.

— Τότε λοιπὸν, ἄφες με νὰ κερδήσω μόνος μου, ἢ μᾶλλον βοήθησέ με. Ἐὰν θέλῃς, δύνασαι νὰ μὲ κάμῃς πλούσιον, συνιστῶν με εἰς τὸν Κ^ο.

— Οὐδέποτε θὰ ὁμολογήσω ὅτι ἔχω ἀδελφόν, ἀδελφὸν φέροντα τὸ αὐτὸ μὲ ἐμὲ ὄνομα, ἀδελφὸν πιλοπώλην, οὐδέποτε!

Τὸ ὄνομα τοῦτο, τὸ τρομερὸν τοῦτο ὄνομα,

τὸ ὀφείλον ἕως τὴν ἐπισημότητα οὐχὶ εἰς τὴν ἱκανότητα ἀλλὰ τὴν ραδιουργίαν, εἶνε διὰ σέ ὁ χιτὼν τοῦ Νήσσου· ὁμοιάζει ἐνδυμα τὸ ὁποῖον σοὶ ἐδάνεισε φίλος σου, ὅστις ἔρχεται κατόπιν σου λέγων ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν:

— Πρόσεξε, θὰ χύσῃς τὸ ποῦντσι ἐπάνω εἰς τὸ φόρεμά μου. Μὴ σηκώνῃς τόσον ὑψηλὰ τοὺς βραχίονας, θὰ ξεσχίσης τὰς ραφὰς τῆς μασχάλης τοῦ φορέματος. Σὲ εἶπα νὰ μὴ κομβώσῃς τὸ φόρεμά μου, διότι θὰ χάσῃ τὸ σχῆμά του. Μὴ θέτῃς τὰς χεῖρας εἰς τὰ θυλάκια. Πρόσεχε τὰ κομβία, καὶ μὴ λητμονήσῃς νὰ πάρῃς ὄχημα ἐπιστρέφων, διότι θρέχει καὶ θὰ καταστραφῇ τὸ φόρεμά μου.

Ἐπὶ τέλους λέγεις εἰς τὸν φίλον σου:

— Πᾶρε τὸ φόρεμά σου καὶ πήγαινε εἰς τὸ καλόν.

— Ὅμοίως, ἐπὶ τέλους, λέγετε εἰς τὸν ἐνδοξὸν ἀδελφόν σας:

— Τρισέβδοξέ μου ἀδελφὲ, φοβερὰ μ' ἐξάλισες μὲ τὸ ὄνομά σου τοῦ Ταρτεπιὼν. Εἰς τὸ ἐξῆς ἔσο σὺ μόνος Ταρτεπιὼν· σὺ μόνον φέρε τὸ ὄνομα τοῦτο, ὅπερ κατέστη πολὺ βαρὺ δι' ἐμὲ. Ἐγὼ παύω νὰ ὀνομάζωμαι τοῦ λοιποῦ Ταρτεπιὼν, ἀλλὰ θὰ δύναμαι νὰ κάμω ὅ,τι θέλω. Ἐγὼ θὰ ὀνομάζωμαι τοῦ λοιποῦ Ταρτεπιού— τὸ γ' μοι ἀποδίδει τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν εὐτυχίαν. Ἐξ ἡμῶν δὲ θέλουσι ἐξέλθει δύο διακεκριμένα ἀπ' ἀλλήλων γένη. Οἱ Ταρτεπιὼν, τῶν ὁποίων θὰ ἦσαι σὺ ὁ γενναίος, καὶ οἱ Ταρτεπιού, τῶν ὁποίων ἐγὼ θὰ ἦμαι ἡ ἀρχή. Καὶ ἂν μετὰ πέντε χιλιάδας ἔτη, τὰ δύο ταῦτα γένη, ἔχθρὰ γενόμενα, συσπαράσσωνται, ἐὰν οἱ ἐκγονοὶ ἡμῶν ἐπιλαθόμενοι ὅτι εἶνε ἐξ ἀδελφοί, ἐπιχειρήσωσι νὰ φάγωσιν ἀλλήλους μὲ διάφορον ἔρτυμα, ἡ ἁμαρτία ἐπὶ σέ· *vade retro*, Ταρτεπιὼν! Ὁ Ταρτεπιού οὐδὲν πλέον ἔχει κοινὸν μετὰ σοῦ.

[Alphonse Karr].

ΚΛΕΠΤΑΙ ΜΕΓΑΛΟΥ ΟΝΟΜΑΤΟΣ

Ἐν τινι γαλλικῇ ἐφημερίδι ἐδημοσιεύθη πρὸ πολλοῦ ὑπὸ τοῦ Βίκτωρος Οὐγκῶ (Hugo) ἡ ἐπομένη περίεργος σημείωσις:

Κατάλογος ἀνθρώπων πάσης τάξεως, οἵτινες μοι κάμουν ἢ μοι ἔχουσι κάμει τὴν τιμὴν νὰ οἰκτιροῦνται τὸ ὄνομά μου.

1.—*Ba. l'ério* Hugo! ναυτικός. Δὲν ὑπογράφεται δι' ὀλοκλήρου τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ *Ba. l'ério*, ἀλλὰ γράφει μόνον B. Τὸ 1, κακὰ γεγραμμένον, ἐξαφανίζεται ἐπὶ τῆς ἀπὸ τὰ ἄνθη τῆς καλλιγραφίας, εἰς τὸν ὅσον ὥστε ἡ ὑπογραφή αὐτοῦ ἀναγινώσκεται B. Hugo.

Τὸ λάθος τοῦτο μοι ἐκόστισέ ποτε 4500 φράγκα.

2.—Ἡ δεσποσύνη *Γωσηφίνα* Hugo, θυγάτηρ θυροφροῦ, ἀνῆλθεν ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ θεάτρου Ἀγίου Ἀντωνίου, ὑπὸ τὸ ὄνομα *Βικτωρία*

Hugo. Ἡ συρροή υπήρξε μεγίστη καὶ ἡ ἐπιτυχία πλήρης. Ὁ κόσμος ἐπίστευσεν ὅτι ἦτο ἀδελφὴ μου, ἣν ἐγὼ ἐγκαταλείπω εἰς τὴν δυστυχίαν.

3.—*Adolphe Hugo*, αὐλητής· εἰς τὰ προγράμματα τοῦ τυπῶνι τὸ ὄνομα τοῦ A. Hugo. Τὸν νομίζουν ἀδελφόν μου.

4.—M. Hugo, ξενοδόχος· πρό τινας ἀφείλεν ἐπίτηδες τὸ ἵ ἀπὸ τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ ξενοδοχείου τοῦ καλεῖται μόνον Hugo.

5.—*Felix Hugo*, ῥάπτης, υπογράφεται Felix Hugo. Τὸν ἐλαμβάνουν ἀντὶ τοῦ ἀδελφοῦ μου.

6.—Ο . . . , ἡθοποιὸς ἐν Ἀμιέν, καλεῖται Βίκτωρ Οὐγκώ καὶ κερδοσκοπεῖ ἐκ τῆς φήμης τοῦ ὀνόματός μου.

7.—Μικρὸν σοκακόπαιδον τῶν Παρισίων, πωλητὴς φωσφόρων, κατεδικάσθη πρό τινων ἡμερῶν εἰς ἐνὸς φράγξου πρόστιμον ὑπὸ τὸ ὄνομα Βίκτωρ Οὐγκώ. Φαίνεται ὅτι δὲν εἶχεν ἐπώνυμον.

Ἐνταῦθα ἀναστρέφεται μέσα ἔς τὸν Ἀνδρέα, καὶ ἐκπαίδευται τὰ κλαδιά, ὅλα τὰ περιβόλια· καὶ τοὺς κάμπους ὅπ' ἀκούσθηκε μαράθηκαν τὰ χόρτα. Τὸ ἀκούσαν καὶ οὗτοι Ἕλληνες, οὗτοι Ἀνατολικῶταις· «Τὸ ἔχεις πούλακι μου καὶ καλὴς ἔς τὸν ἥλιο καὶ μαδιέσαι;» Ἀντιπροχθὲς ἐδιδόμιν ἀπὸ τὸ Καρπενήσι, καὶ ἄκουσα νὰ συνομιλοῦν ἔς τοῦ Σκόδρα τὸ τσαντήρι. Κ' ἐλέγαν ἔς τὸ συμβόλιον τὸ κάτω τὸ χαμπέρι. Ὁ Μάρκος ἐσοκώθηκε μὲ ἔσφαξε χιλίους.

[Δημοτικὸν ἄσμα].

Χαρακτηρισμός

ΤΟΥ ΜΑΡΚΟΥ ΜΠΟΤΣΑΡΗ

Ὁ Μάρκος Μπότσαρης ἦν ἐκ τῶν σπανίων ἐκείνων τῆς ἐλευθερίας προμάχων, οἵτινες ὑπέταξαν τὸ ἴδιον ὄφελος εἰς τὸ κοινὴν συμφέρον, ἀνδρείος δὲ καὶ πιστὸς ἀνὴρ, οὗ διέμεινεν ἀγία παρά τοις Ἕλλησιν ἡ μνήμη. Οὐδεὶς εἶχε τὴν ἀφιλοκερδῆ αὐτοῦ ἀφοσίωσιν ὑπὲρ τοῦ ἐλληνικοῦ ἀγῶνος, οὐδεὶς τὴν δραστηριότητα αὐτοῦ καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης γενναιότητα. Ὅτε ὁ Χουρσὴτ Πασσᾶς κατεμέμφθη κατὰ τῶν Ἀλβανῶν, ὅτι ἦσαν δειλοὶ, ἀνάξιοι νὰ τρώγῃσι τὸν ἄρτον τοῦ βασιλέως των, διότι δὲν κατῴρθουν νὰ καταβάλωσι τοὺς Σουλῶτας, ἀπήντησεν αὐτῷ γηραιὸς τις πολεμιστὴς, οὐλῶν ἀνάμεστος, ὁ Χασάν Ἀρουνῆς: «Ὅχι αὐθέντα! οἱ Ἀλβανοὶ ἐδείξαν πάντοτε ὅτι δὲν στεροῦνται γενναιότητα, καὶ ὅτι ἀξίως τρώγουσι τὸν ἄρτον τοῦ βασιλέως· ἀλλὰ πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν χάριν τῆς ἀληθείας, ὅτι οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ εἴνε ἐκκατὰ παλληκάρια, καὶ ὁ Μάρκος μάλιστα εἰς τῶν ἀηττήτων ἀνδρείων τοῦ καιροῦ μας. Ἄν ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἦτο Μουσουλμάνος, θὰ ἐπιστεύομεν ἀδιστάκτως, ὅτι ὁ προφῆτης Ἀσρὲτ Ἀλῆς ἐπανῆλθεν εἰς τὴν γῆν.» Αἱ κατὰ τοῦ Χουρσὴτ μάχαι καὶ ἡ ὑπεράσπισις τοῦ Μεσολογίου εἶχον περιβάλει τὸ μέτωπον τοῦ Μάρκου δάφνας, ὑπὸ παντὸς ἐν Ἑλλάδι, κατὰ τὸ σύνθημα, φθονομένους. Ἰσως δὲ τὸ μόνον αὐτοῦ ἐλάτ-

τωμα ἦτο, ὅτι συνηθάνετο ἑαυτὸν πολὺ ὑπερερον τοῦ χαμαιζήλου φθόνου τῶν περὶ αὐτὸν, καὶ δὲν ἀνελογίζετο ἐπαρκῶς τὴν ἀληθῆ τῶν πραγμάτων κατάστασιν. Ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος, ὅστις ἔσχισε τὸ παρεσκευασμένον αὐτῷ δίπλωμα στρατηγού, ἅμα ἀκούσας τὰς ἐπὶ τούτῳ φθονεῖς παρατηρήσεις τῶν συμπατριωτῶν αὐτοῦ, καὶ εἶπε τοὺς μετρίφρονας μὲν τούτους ἀλλὰ καὶ τολμηροὺς λόγους: «Ὅστις εἶνε ἄξιος, λαμβάνει αὐριον τὸ δίπλωμά του ἐνώπιον τοῦ ἐχθροῦ», ὀλίγον βεβαίως ἐσυλλογίζετο, ὅτι περιεστοίχιζον αὐτὸν ῥαδιοῦργοι; οἵτινες χαίροντες ἐβλεπον αὐτὸν ἐμπλεκόμενον εἰς κινδύνους, ἵνα καταλίπωσιν αὐτὸν ἔπειτα ἔρμκειον εἰς τὴν μοῖραν του.

K. ΜΕΝΔΕΛΣΟΝ ΒΑΡΘΟΛΑΜΕ.

ΕΧΘΡΟΙ

Ἐχεις, φίλε μου, ἐχθρούς; Προχώρει, μὴ σὲ μέλλει. Ἐάν φράξῃς τὴν ὁδόν σου μὲ ἐμπόδια, κάμε μίαν περιστροφὴν, ἐκπληρῶν αἰετοπετὸ καθήκόν σου εἰς τὸ πείσμα των. Ὁ μὴ ἔχων ἐχθρούς δὲν σημαίνει τίποτε, διότι ἡ ζύμη του εἶνε τοιαύτη, ὥστε ἕκαστος μαλάσσει αὐτὸν κατὰ τὸ δοκοῦν. Ὁ φιλαλήθης, ὁ σκεπτόμενος καὶ ὁ λέγων τὴν γνώμην του, εἶνε ἀδύνατον νὰ μὴ κάμῃ ἐχθρούς ὅσους αἱ παρατηρήσεις αὐτοῦ προσβάλλουσι. Σὺ ὅμως ἀδιαφύγετε περὶ τῶν ἐχθρῶν σου· πιστεύσον δ' ὅτι εἰσὶ τοσοῦτον ἀναγκαῖοι, ὅσον ὁ ἀήρ, ὃν ἀναπνέομεν, ὥπως διατηρῶμεν ἡμᾶς δραστηρίους καὶ προθύμους. Οἱ ἐχθροὶ ὁμοιάζουσι σπινθήρας τοὺς ὁποίους, ἐάν δὲν φυτῇ, σβέννυνται μόνοι των. Ἐχε ὑπ' ὄψιν σου ὅτι, ἐάν φιλονεικῇς μετ' αὐτῶν, τότε κάμνεις τὴν ἐπιθυμίαν των. (Βύρων).

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* Ὁ ἀγαπῶν τοὺς κολακεύοντας αὐτὸν ἀκολουθεῖ ἀκουσίως τοῦ τῷ θεῷ τοῦ Ἰησοῦ λόγιον: ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν.

* Ἐάν ἡ εὐφυΐα ὑπεβάλλετο τῇ λογικῇ πύσσει εὐφυῶ πνεύματα ἤθελον φαίνονται ἀνόητα καὶ γελοῖα!

* Ὁ περιορισμένος νοῦς περιφρονεῖ ὅτι δὲν δύναται νὰ ἐννοήσῃ τὸ γοργὸν πνεῦμα ἐπιθυμεῖ νὰ μάθῃ ὅ,τι οἱ ἄλλοι γινώσκουσιν, ἡ δὲ μεγαλοφυΐα ἐπιθυμεῖ ν' ἀνακαλύψῃ ὅ,τι οὐδεὶς ἤξευρε.

* Ἡ εὐτυχία καὶ ἡ κακοδαίμονία τοῦ ἀνθρώπου ἐξαρτῶνται πολὺ μᾶλλον ἐκ τῆς διαθέσεως ἢ ἐκ τῆς τύχης αὐτοῦ. (La Rochefoucauld).

Τὸ σύνθημα τοῦ Σπαρτιάτου ἦτο «νίκη ἢ θάνατος», μᾶλλον δὲ, καθὼς λέγεται, ὅτι εἶπε ποτε Λάκκιννα πρὸς τὸν υἱὸν, παραδίδουσα αὐτῷ τὴν ἀσπίδα· «ἢ τὰν ἢ ἐπὶ τὰν», ὃ ἐστὶν ἢ νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν ἀσπίδα αὐτοῦ εἰς Σπάρτην, ἢ νεκρὸς ἐπὶ τῆς ἀσπίδος ν' ἀνακομισθῇ· διότι ὁ ἀπολέσας τὸ ὄπλον τοῦτο καὶ ἐπιζήσας ἐλογίζετο ἄτιμος καὶ ἐπασχεν ὅσα ἀδύνατον ἦτο νὰ

ὑποφέρῃ ψυχὴ εὐγενής. Ὁ τρέσας, δηλαδή ὁ δειλιάσας, καὶ μὴ προτιμήσας τῆς ἀπὸ τοῦ πεδίου τῆς μάχης φυγῆς τὸν μετὰ τῶν συναγωνιστῶν θάνατον, ἀπέβαλλε πάντα τὰ τοῦ πολίτου δίκαια καὶ διετέλει διὰ παντὸς ὑφ' ὧν περιφρονούμενος. Ὁ Ἀριστόδημος ἦτο εἰς τῶν 300 Σπαρτιατῶν, οἵτινες ὑπὸ τὸν βασιλέα Λεωνίδα, ἀντιπαρετάχθησαν ἐν Θερμοπύλαις πρὸς τοὺς Πέρσας· μόνος δὲ αὐτὸς δὲν ἀπέθανε μετὰ τῶν ἄλλων, ἀλλὰ διεσώθη ἀγενῶς εἰς Σπάρτην. Ἐνταῦθα ὅμως ὑπέκυψεν εἰς ὄνειδος βαρὺ· οὐδεὶς ἤθελε νὰ δώσῃ αὐτῷ πῦρ, καὶ οὐδεὶς πρὸς αὐτὸν διελέγετο, πάντες δὲ ἐπιδεικνύοντες αὐτὸν ἔλεγον· «ὁ τρέσας Ἀριστόδημος.» Τοιαύτη ἦτον ἐν Σπάρτῃ τοῦ ἀνδρὸς ἡ τύχη. Ἐάν ἦτο ἄγαμος, δὲν εὗρισκε σύζυγον, ἐάν εἶχε κόρας, δὲν εὗρισκε γαμβρόν. Οἱ νέοι οὐδὲν ὤφειλον πρὸς τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ σέβας, καὶ ὅσοι δὲν ἀπέστρεφον ἀπὸ αὐτοῦ τὸ πρόσωπον ἠδύναντο νὰ ῥαπίσωσιν αὐτὸν ἀτιμωρητί. Ὡστε «οὐδὲν θαυμάζω», ἀνακράζει ὁ Ξενοφῶν, «τὸ προαιρεῖσθαι ἐκεῖ θάνατον, ἀντὶ τοῦ οὕτως ἀτίμου τε καὶ ἐπονείδιστου βίου.»—K. Παπαρρηγόπουλος.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐκ τινας διατριβῆς, δημοσιευθείσης ἐν τῇ ἐφημερίδι *Ἐμπρός*, ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Χαρακτηρισμός τοῦ Ῥωμηοῦ», ἐσταχυολόγησα τὰ ἐπόμενα: Ὁ Ῥωμηὸς θεωρεῖ ἅπαντα τὸν ἐξωτερικὸν κόσμον πλασθέντα ἀποκλειστικῶς δι' αὐτὸν, ὡς ἐκ τούτου ἐννοεῖ νὰ χρησιμοποιοῖ αὐτὸν κατὰ βούλησιν. Κατ' αὐτὸν, οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων δὲν ἔχουσιν ἄλλον λόγον ὑπάρξεως, ἢ τὴν διευκόλυνσιν τῆς πραγματοποιήσεως τῶν ὀρέξεων του. Οὐδεὶς, πλὴν αὐτοῦ, ἔχει δικαιώματα. Πάντες οἱ λοιποὶ ἔχουσι καθήκοντα πρὸς αὐτόν· καθήκοντα, ὧν τὴν ἐκτέλεσιν ἀπαιτεῖ πανταχοῦ καὶ ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν. Ἐλαβεν ἀτάκην τινὰ; Δὲν πολυζαλίζεται περὶ τοῦ μέσου, ὅπερ θὰ τῷ χρησιμεύσῃ εἰς θεράπειάν τῆς ἀνάγκης ταύτης.—Ὁ πρῶτος διαβάτης.—Ἰδοὺ ὅ,τι τῷ χρειάζεται.—Τί ἀπλούστερον τούτου;—Π. χ. καπνίζει, οὐδέποτε ὅμως φέρει μεθ' ἑαυτοῦ πυρεῖα. Τί τῷ χρησιμεύουν; Σταματᾷ τὸν πρῶτον, ὃν συναντήσῃ καπνίζοντα, καὶ λέγει αὐτῷ ἀποτόμως: *Τὴ φωτιά σου.*—Ὅταν προσέτῃ παρακαλᾷ, εἶναι εὐγενής Ῥωμηὸς.

Ὁ Ῥωμηὸς βαδίζει κατὰ μῆκος τῆς ὁδοῦ *Αἰόλου* ἢ *Ἐρμού*, ὅπου τὸ πλάτος τῶν πεζοδρομίων δὲν ἐπιτρέπει τὰς συναθροίσεις. Ἀλλ' ὁ Ῥωμηὸς θέλει νὰ σταθῇ, ὅπως περιεργασθῇ εἰκόνα τινὰ ἐκτεθειμένην εἰς παράθυρον καταστήματος, ἢ ὅπως χαιρετίσῃ φίλον τοῦ τινος καὶ τῷ ἀποτείνῃ τὴν ἐρώτησιν· «Ἀπὸ ποῦ ἔρχεσαι, ποῦ πᾶς;» Ἰδοὺ λοιπὸν κατοχὴ πεζοδρομίου, παρεμφερῆς τῇ κατοχῇ τῆς Βουλγαρίας. Ἰδοὺ

παῦσις τῆς διὰ τῆς στενῆς ἐκείνης ἀρτηρίας κυκλοφορίας. Οἱ διαβάται, ἐάν θέλωσι νὰ ἐξακολουθήσωσι τὸν δρόμον των, ὀφείλουσι νὰ κατέλθωσι τοῦ πεζοδρομίου. Εὐτυχεῖς δέ, ἂν ὁ καιρὸς δὲν εἴναι βροχερός,—διότι, εἰς τοιαύτην περίπτωσιν, θὰ ἀναγκασθῶσι νὰ διέλθωσι διὰ τοῦ βορβόρου, ἀφοῦ ὁ ῥωμηὸς δὲν ἔχει τὴν εὐγένειαν νὰ ἀποσυρῇ ὅπως οἱ διαβάται διέλθωσιν ἀβρόχοις ποσὶ. Μὴ νομίσῃτε δὲ ὅτι, ἂν οἱ διαβάται αὐτοὶ εἴναι *Κυρίαί*, θὰ σωθῶσι τῆς βορβοροβασίας ταύτης. Θὰ ἀναγκασθῶσι καὶ αὐταὶ νὰ βυθίσωσι τοὺς λεπτοφυεῖς πόδας των εἰς τὸν βόρβορον, δι' ὃν βεβαίως δὲν ἐπλάσθησαν, διότι οἱ κατέχοντες τὸ πεζοδρόμιον Ῥωμηοὶ δὲν ἐννοοῦσι νὰ παραχωρήσωσιν εἰς ἄλλους θέσιν, ἣν τόσον ἀνδρείως καθεῖξαν.

Ὁ Ῥωμηὸς περιπατῶν ἔχει τὸ ροῦστο νὰ θέτῃ τὴν ῥάβδον ὑπὸ τὴν μασχάλην,—καὶ ἐν ὧσιν βαδίζει κατ' εὐθείαν *meno male*—ἀλλ' ὅταν ἔλθῃ αὐτῷ ἡ ὄρεξις νὰ ἐκτελέσῃ στροφὴν τινὰ, οὐαὶ τῷ γείτονι!

Ἀς ἀκολουθήσωμεν τὸν Ῥωμηὸν περιπατοῦντα. Ἰδοὺ βλέπει ἐρχομένους δύο Κυρίας. Δύναται μικρὸν παρεκκλίνων, νὰ ἀφήσῃ αὐταῖς ἐλευθέραν τὴν διάδασιν, διερχόμενος ἐκ τοῦ ἐνὸς ἢ τοῦ ἄλλου μέρους. Μὴ τὸ περιμένετε. Ὁ Ῥωμηὸς οὐδὲ τρίχα παρεκκλίνει. Καὶ ἰδοὺ αὐταὶ ἀναγκάζονται νὰ πράξωσιν ὅ,τι ἔπραξε ποτε ἡ Ἐρυθρὰ θάλασσα. Ἀποσύρονται ἐνθεν καὶ ἐνθεν, καὶ ὁ Ῥωμηὸς, νέος Μωϋσῆς, διέρχεται διὰ μέσου. Οὕτω πράττων νομίζει ὅτι ἀφύκτως θὰ παρατηρηθῇ...

Διέρχεται εὐειδῆς τις Κυρία. Ὁ Ῥωμηὸς καρφώνει τοὺς ὀφθαλμούς του ἐπάνω της, καὶ δὲν ἐννοεῖ νὰ τοὺς ἀποσπάσῃ ἄχρις οὗ ἰδῇ ὅτι στραφεῖσα τὸν παρετήρησε. Τοῦτο εἶναι θρίαμβος δι' αὐτόν, διότι πέποιθεν ὅτι γυνή, ἥτις τὸν εἶδεν ἄπαξ, εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ ἐτρώθῃ τὴν καρδίαν ὑπὸ τῆς ὀραϊότητός του.

Ὁ Ῥωμηὸς εἰσέρχεται ἐν τῷ καφενείῳ. Διερχόμενος ῥίπτει τὸν πλὸν σου. Μὴ νομίσῃς ὅτι θὰ τὸν σηκώσῃ. Εἶναι πολὺ μάλιστα, ἂν καταδεχθῇ καὶ νὰ στρέψῃ ὅπως τὸν ἰδῇ περὶ τῶντα. Ἀφοῦ πτύσῃ καὶ ὑβρίσῃ τὸ παιδί τοῦ καφενεῖου, διότι δὲν τῷ ἔδωκεν ἀμέσως ζητηθεῖσαν ἐφημερίδα, κάθηται· ἀλλὰ διὰ νὰ καθήσῃ θέλει τοῦλάχιστον τρεῖς καθέκτα. Εἰς τὴν μίαν κάθηται, εἰς τὴν ἄλλην ἀκουμπᾷ καὶ εἰς τὴν τρίτην θέτει τοὺς πόδας. Κατὰ τύχην κάθηται εἰς τινὰ παρακειμένην τράπεζαν καὶ ὁμιλεῖς μετὰ τινος τῶν φίλων σου. Ὁ Ῥωμηὸς δὲν σὰς γνωρίζει· οὐδέποτε σὰς εἶδεν· ἀλλὰ τοῦτο οὐδόλως τὸν κωλύει ν' ἀναμιχθῇ εἰς τὴν ὁμιλίαν σὰς καὶ νὰ σὰς εἰπῇ ὅτι δὲν ἤξεύρετε τί λέγετε. Μὴ νομίσῃτε δὲ ὅτι πράττει τοῦτο ὅπως σὰς προσβάλλῃ. Ἀπαγα τῆς βλασφημίας! Εἶναι ἡ συνήθης φράσις, δι' ἣς ὁ Ῥωμηὸς ποιεῖται ἐναρξιν τοῦ λόγου, ὅταν καταδεχθῇ ν' ἀποτείνῃ τὸν λόγον εἰς τινὰ.

Ὅμιλεϊ αἰωνίως κατὰ τῆς πολιτικῆς φαυλό-
τητος ἐκείνων, οἵτινες μὴ ἐκτιμῶντες τὰ φῶτά
του καὶ τὴν ἱκανότητά του, στεροῦσι τὴν πα-
τρίδα τῶν ὑπηρεσιῶν του. Πολλάκις δὲ ἐξεργό-
μενος ἐκ τοῦ Κεντρικοῦ Ταμείου, ὅπου ἐξαργύ-
ρωσεν ἔνταλμα δοθὲν αὐτῷ ὑπὸ τῆς ἐλευθεριό-
τητος ὑπουργοῦ τινος, μεταβαίνει εἰς τὸ καφε-
νεῖον, ὅπως ἀγορεύσῃ κατὰ τῆς σπατάλης τοῦ
δημοσίου πλούτου, ὃν τόσον ἀναιδῶς διεσπάθισε
τὸ. . . προκατόχον ὑπουργεῖον.

Ὁ Ῥωμῆος οὐδέποτε δύναται νὰ παραδεχθῇ
ὅτι πιθανὸν νὰ ἔχῃ καὶ ἄδικον. Ὅμιλοῦντα σὲ
διακόπτει, διότι δὲν δύναται νὰ ἐννοήσῃ ὅτι
δύναται νὰ εἰπῇ τι ὀρθότερον ἐκείνου, ὅπερ αὐ-
τὸς εἶπεν, ἢ προτίθεται νὰ εἰπῇ. Πολλάκις μά-
λιστα ἐπιχειρεῖ νὰ σὲ ἀνασκευάσῃ πρὶν ἢ ὁμιλή-
σῃς, καίτοι ἀγνοῶν τί θὰ εἰπῇς.

Ὁ Ῥωμῆος ἔχει αἰωνίως εἰς τὸ στόμα τὴν
πατρίδα. Ἄλλ' ἢ πατρίς δι' αὐτὸν εἶναι μέγα
τι κτῆμα, οὗτινος αὐτὸς δικαιούται νὰ λαμβάνῃ
τοὺς καρπούς, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ τὸ καλλιεργῇ.

Ὁ Ῥωμῆος εἶναι πολιτικός, φιλόσοφος, εἶναι
ἐν λόγῳ πανδαήμων. Λατρεῖ τὴν ἐπιτυχίαν,
καὶ ὁμιλεῖ πάντοτε καὶ περὶ πάντων ἀξιωματι-
κῶς. Περιφρονεῖ πάνθ' ὅσα δὲν ἐννοεῖ. Ἡ θεωρία
τῆς ἐξελίξεως π. χ. εἶναι δι' αὐτὸν μωρολο-
γήματα.

Ἄν λάβῃς τὸ δυστύχημα νὰ ἔχῃς πάροικον
Ῥωμῆον, τὸ καλλίτερον ὅπερ δύνασαι νὰ πρά-
ξῃς εἶναι ν' ἀλλάξῃς δωμάτιον, διότι οὐδέποτε
θὰ εὖρῃς ἡσυχίαν. Ὁ Ῥωμῆος, οὔτε ἐννοεῖ, οὔτε
δύναται νὰ ἐννοήσῃ τὴν ἀλληλεγγύην, ἥτις ὑ-
πάρχει μετὰ τῶν ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ
οἰκούντων, καὶ τὰς ὑποχρεώσεις, αἷς οὗτοι ἔχου-
σιν ἀμοιβαίως.

Μὴ ἀπατηθῇς καὶ δώσῃς τι εἰς τὸν Ῥωμῆον
—ἔστω καὶ βιβλίον—διότι οὐ μόνον οὐδέποτε
θὰ σοὶ τὸ ἐπιστρέψῃ, ἀλλὰ καὶ θὰ σὲ ὑβρίσῃ, ἂν
λάβῃς τὴν τόλμην νὰ τὸ ἀπαιτήσῃς.

Ἄν ὁ Ῥωμῆος σοὶ προσδιορίσῃ ὥραν συνεν-
τεύξεως—ὅσον σπουδαία καὶ ἂν ᾖ—ἢ ὑπόθε-
σις—οὐδέποτε θὰ ἔλθῃ εἰς τὴν προσδιορισθεῖσαν
ὥραν. Ὁ λόγος δὲν εἶναι συμβόλαιον, ἰδοὺ τὸ
ἀξίωμα τοῦ Ῥωμηοῦ.

Ὁ Ῥωμῆος ὀπίσθεν πάσης πράξεως, πάσης ἰ-
δέας, βλέπει τὸ χρέμα. Τοῦτο εἶναι δι' αὐτὸν
ὁ ὕπατος τῶν θεῶν. Πάντα τὰ λοιπὰ οὐδεμίαν
ἔχουσι δι' αὐτὸν σημασίαν, —εἶναι ἀνοησίαι ἰ-
δεολόγων.

Ὁ Ῥωμῆος ἔχει μεγίστην κλίσιν πρὸς τὴν
ζωγραφικὴν, δι' αὐτὸ παντοῦ καὶ πάντοτε ζω-
γραφίζει, —ἐπὶ τῶν τραπέζων π. χ. τῶν καφε-
νείων, ἐπὶ τῶν τοίχων τῶν οἰκιῶν, ἐπὶ τῶν ὑά-
λων τῶν παραθύρων, ἐπὶ τῶν. . .

Ὁ Ῥωμῆος τρέφει ἰδιόζουσαν συμπάθειαν πρὸς
τὴν ξένην ἰδιοκτησίαν· θεωρεῖ θρίαμβόν του ὅταν
κατὰστρέφῃ τὰ ἐν ταῖς ἀτμαμαξίαις καθίσματα,

τὰ παραπετάσματα καὶ τὴν ὀροφὴν, λυπεῖται
δὲ ὅτι δὲν ἔχει ἀρκετὰ μακρὰς χεῖρας ὅπως
πράξῃ τὸ αὐτὸ καὶ πρὸς τὸν ἀνέφελον τῆς Ἑλ-
λάδος οὐρανόν.

Ἡ θερμανσις οἰκιῶν, ἰδίως θεάτρων καὶ ἐρ-
γοστασίων, διὰ τοῦ ἀτμοῦ, καθὼς καὶ τῶν δωμα-
τίων τοῦ σιδηροδρόμου κατὰ τὸν χειμῶνα, ἐπέ-
τυχε, καὶ τοιαύτη διὰ τοῦ ἀτμοῦ θερμανσις εἰ-
σῆλθῃ εἰς διάφορα τῆς Εὐρώπης μέρη. Τελευ-
ταίως συνέλαβον οἱ Ἀμερικανοὶ τὴν ἰδέαν τῆς
θερμάνσεως ὅλων δωματίων τῶν οἰκιῶν ὁλοκλή-
ρου πόλεως διὰ τοῦ ἀτμοῦ. Τὸ μεγαλοπρεπὲς
δὲ τοῦτο πείραγμα ἐπέτυχε θαυμασίως εἰς τὴν
πόλιν Βουφβάλο. Ἐκ τινος ἀτμολέβητος διωχε-
τεύθη διὰ σωλήνων, 3 μιλίων μήκους ἐχόντων,
εἰς 75 μεγάλας οἰκίας, δηλαδὴ εἰς ἑκατοστύας
δωματίων αὐτῶν, εἰς νοσοκομεῖον, εἰς μέγα σχο-
λεῖον ὁ ἀτμὸς καὶ παντοῦ ὑπῆρχεν εὐχάριστος
θερμοκρασία. Συνεπεία τούτων τῶν ἐπιτυχῶν
δοκιμασιῶν σκοπεύουσι νὰ ἐπεκτείνωσι νῦν τοῦτο
τὸ νέον σύστημα τῆς θερμάνσεως ἐπὶ μεγάλων
πόλεων μετὰ ἑκατοστύων καὶ χιλιάδων οἰκιῶν.
Πρὸς τούτοις ὑπελογίσθη, ὅτι ἡ διὰ τοῦ ἀτμοῦ
θερμανσις εἶναι ὑγιεινότερα, ἔλασσον ἐπικίνδυ-
νος καὶ εὐθηνότερα. Ἐὰν τυχὸν ἤθελε συμβῇ ἐξ
ἄλλης τινὸς περιστάσεως πυρκαϊὰ διὰ φλέξεως
πετρελαίου τινὸς λύχνου ἢ τινι δωματίῳ, διὰ
τοῦ ἀνοίγματος τοιοῦτου ἀτμαγωγοῦ σωλήνος ὁ
μεθ' ὁρμῆς ἐξερχόμενος ὕδατμος, πληρὸν τὸν
ἄερα, ἀποσβένει παραχρῆμα τὸν πλεόν ἰσχυρὸν
καὶ ἐπικίνδυνον ἐμπρησμόν.

Ὁ γερμανικὸς τύπος, γράφει ὁ «Παρνασσός»,
ἀσχολεῖται περὶ σχεδίων τι τολμηρὸν ἔμα
καὶ εὐεργετικόν, προταθὲν ὑπὸ τοῦ διδάκτορος
Rohlf's, ἐνδὸς τῶν δημοκρατικῶν περιηγητῶν
τῶν ἐνδοτέρων τῆς Ἀφρικῆς. Πρόκειται περὶ σι-
δηροδρόμου κατασκευαστέου πρὸς τὸ κέντρον
τῆς Ἀφρικῆς. Ἡ γραμμὴ θὰ ἤρχιζεν ἐκ Τριπό-
λεως καὶ θὰ διευθύνετο πρὸς νότον. Θὰ ὤχυ-
ροῦτο δὲ κατὰ τῶν πολεμίων σιτιῶν ἐν τοῖς ἐ-
πικινδύνους τόποις διὰ φρουρίων ἐχόντων φρου-
ράς εὐρωπαϊκῶν στρατιωτῶν. Ἐπίσης δὲ θὰ ἐ-
λαμβάνετο κατάλληλος φροντίς πρὸς ἀμυναν
κατὰ τοῦ λιθός. Ὁ σιδηροδρόμος θὰ ἐλάμβανε
τὴν καύσιμον ὕλην ἐξ Εὐρώπης ἂν δὲν κατωρ-
θοῦτο ἡ ἀντικατάστασις τοῦ ἀνθρακὸς δι' ἰσχυ-
ρῶν ἡλιακῶν παρασκευασμάτων. Ἀλλὰ καὶ ἂν
μὴ τοῦτο ἀκριβῶς κατωρθοῦτο, ὁ Rohlf's ὑπο-
λογίζει ὅτι ὁ ἥλιος θὰ παρείχεν ὅπως δῆποτε
σπουδαίας οικονομίας καυσίμου ὕλης, διότι τὸ
ὕδωρ τῆς μηχανῆς θὰ εἶχεν ἤδη θερμοκρασίαν
50 βαθμῶν τοῦ ἑκατονταβάθμου θερμομέτρου
πρὸ τῆς τεχνικῆς θερμάνσεως. Ἐννοεῖται δὲ
ὅτι ἡ ἐπιχειρήσις ἐμελλε νὰ ᾖνε οικονομικῶς
ἐπικερδεδεστέρα.

Εἰς ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ.